

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької мови і літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту» Реєстраційний № _____ «___»

Завідувач кафедри _____ 20__ р. «___» _____ 20__ р.

Мельничук Г.М.

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ-
ЗАПОЗИЧЕНЬ У МЕДІА СФЕРІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Магістерська робота студентки
Групи НАФм-15
ступінь вищої освіти магістр
Спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова та література німецька)
Кірієнко Анастасії Олегівни
Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент Карпюк В.А
Оцінка:
Національна шкала

Шкала ECTS _____ Кількість балів

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

(підпис, прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТЬ НЕОЛОГІЗМ – ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА МЕДІЙНА СФЕРА У СУЧАСНІЙЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	6
1.1 Сутність і характеристика поняття неологізм-запозичення.....	6
1.2 Структурно-семантична характеристика неологізмів-запозичень.....	13
1. 3 Медійна сфера сучасної німецької мови.....	18
Висновки до першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ-ЗАПОЗИЧЕНЬ У МЕДІА СФЕРІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	28
2.1 Структурно-семантична класифікація неологізмів-запозичень	28
2.2 Функціональні особливості тематичних груп неологізмів-запозичень у медіа сфері сучасної німецької мови.....	40
2.2.1Неологізм-запозичення в суспільно-політичній сфері.....	44
2.2.2Неологізм-запозичення в Інтернет-сфері.....	50
2.2.3Неологізм-запозичення в німецькомовній пресі.....	53
2.2.4Неологізм-запозичення в комп'ютерній сфері.....	57
2.2.5Неологізм-запозичення в медичній термінології сучасної німецькоїмови.....	59
.....	59
Висновки до другого розділу.....	62
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

ВСТУП

Актуальність теми. Поповнення словникового складу як німецької, так і будь-якої іншої мови, є безперервним процесом. Мова - це дуже складний суспільний феномен, який є інструментом людської комунікації.

Бурхливий розвиток сучасного світу, політико-соціальні та культурні зв'язки з іноземними державами, вплив науково-технічного прогресу, а також істотні зміни в соціально-економічному середовищі ведуть до постійної модифікації словникового складу сучасної німецької мови.

Слова, які більше не знаходять вживання в мові, стають застарілими і, як наслідок, зникають з активного словника. У той же час лексичний запас сучасної людини поповнюється за рахунок появи великої кількості нових слів і поєднань.

Оновлення лексичного запасу мови може відбуватися різними способами. Так, на сьогоднішній день, поява запозичених слів стала частим явищем. Крім цього, поповнення лексичного складу відбувається за допомогою появи нових одиниць на основі рідної мови. Використовуючи різноманітні способи утворення слів, з давно відомих одиниць виникають нові, так звані неологізми-запозичення.

За час з 1991 - 2019 рр. (Кінець XX - початок XXI ст.) в німецькій мові утворилася маса нових слів, лексичний склад поповнився новими значеннями, а інші слова вийшли з ужитку.

Фактично, на сьогоднішній день німецька мова переживає справжній вибух в неології. Глобальні зміни, що відбуваються в економічному і політичному середовищі не тільки Німеччини, але й усього світу спричинили появу безлічі нових слів. Так як слово, перш за все, виконує змістовну функцію, то саме воно фіксує всі зміни, що відбуваються в суспільстві, яким воно піддається.

Засоби масової інформації відображають події і явища, характерні для конкретного часу, іншими словами фіксують певні символи епохи. Вербальним засобом фіксування даних символів стають словотвірні неологізми-запозичення. Саме в засобах масової інформації неологізми-запозичення вживаються найчастіше. Якраз цим фактом і викликаний інтерес до теми дослідження.

Неологізми-запозичення з'являються в мові постійно, саме тому проблеми їх вивчення завжди актуальні. Однак, незважаючи на наявність великої кількості робіт з даної теми, єдине визначення, класифікації та критерії ідентифікації неологізмів-запозичень в тексті так і не були встановлені. Великий внесок у розвиток неології запозичень внесли такі німецькі лінгвісти, як І. Барц, Д. Герберг, Р.Клаппенбах, М. Кінне, В. Тойберт, В. Фляйшер, Л. Хольц, В. Штайніц, Д. Штеффенс і ін. Серед вітчизняних лінгвістів особливу роль в дослідженні неологізмів-запозичень зіграли вчені А.В. Калінін, Н.З. Котелова, О.А. Нікітіна, О.В. Олійник, Е.В. Розен, О.С. Рубльова і ін.

Актуальність роботи виражається в необхідності вивчення нової лексики як засобу відображення змін, що виникають у сучасній медіа сфері під впливом таких соціально значущих чинників як інформатизація, комп'ютеризація, глобалізація та інші. Для утворення нових значень в медіа сфері необхідно виявити найважливіші структурні і змістовні закономірності виникнення нових одиниць, систематизувати основні способи їх утворення, встановити залежність власне мовних, культурних, а також соціальних факторів в процесі формування неологізмів-запозичень в німецькомовній медійній сфері.

Об'єктом дослідження є неологізми-запозичення сучасної німецької мови.

Предмет дослідження: специфіка неологізмів –запозичень у медіа сфері сучасної німецької мови.

Мета даної роботи: Розкрити сутність поняття неологізм-запозичення виявити і описати закономірності структурно-семантичних особливостей

неологізмів-запозичень у медіа сфері сучасної німецької мови. Розкрити сутність поняття неологізм-запозичення.

Завданнями дослідження є:

- 1) проаналізувати лінгвістичну літературу з теми дослідження та з'ясувати сутність понять неологізмів –запозичень та медіа сфери.
- 2) визначити поняття неологізмів-запозичень;
- 3) вивчити особливості вживання нових слів
- 4) виявити структурно-семантичні особливості неологізмів-запозичень;
- 5) розглянути тематичні групи медіа сфери сучасної німецької мови.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці методики використання неологізмів-запозичень на базі медіаної сфери сучасної німецької мови. Основні теоретичні положення можуть бути використані в процесі навчання німецької мови в курсах лекційних, семінарських і лабораторних занять.

Методологічна база дослідження:

- компонентний аналіз значення слів;
- метод аналізу словникових дефініцій;
- метод узагальнення та систематизації досліджуваного матеріалу й отриманих результатів
- метод комплексного аналізу, що передбачає вибірку, класифікацію, опис матеріалу;
- структурно-семантичний метод, в основі якого лежить вивчення структури неологізмів-запозичень, виявлення їх словотворчих особливостей і розгляд їх значення.

Структура роботи: дана робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 69 найменувань, загальний обсяг роботи становить 73 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТЬ НЕОЛОГІЗМ – ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА МЕДІЙНА СФЕРА У СУЧАСНІЙ ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1. Сутність і характеристика поняття неологізм-запозичення.

Термін «неологізм» вперше з'явився в 1755 році у французькій мові, звідки після 1800 був запозичений англійською мовою в значенні «вживання нових слів і виразів, інновації в мові» [47, с. 343]. У німецьку мову цей термін прийшов також з французької мови в другій половині XVIII століття, в українську - в XIX столітті [48, с. 73].

Неологізм є об'єктом неології - розділу лінгвістики, в якому вивчаються активні процеси в лексиці і фразеології. На думку багатьох вчених, головною проблемою неології на сьогоднішній день є відсутність єдиного чіткого визначення неологізму.

Слово неологізм походить від грецького *neos logos*, що означає «нове слово». Л.В. Шалина пише про те, що, виходячи з початкового значення неологізму, цей термін повинен бути одним з найбільш точних і ясних. Однак після його появи неологізмами все частіше стали називати різні нові мовні одиниці. Термін втратив свій головний критерій - однозначність. Саме тому на сьогоднішній день існує цілий ряд слів, які, на думку одних вчених, є синонімами терміна «неологізм», на думку інших, конкретизують вид неологізму і т.д. Це такі слова, як: новоутворення, новація, інновація, нова номінація, неонімація, нове найменування, нововведення, окказіоналізм [48, с. 73].

Існує кілька лінгвістичних теорій, здатних розкрити суть поняття «неологізм»: стилістична, психолінгвістична, лексикографічна, денотативна, структурна і конкретно-історична.

Згідно стилістичної теорії, неологізми-запозичення - це стилістично марковані слова, значення слів або фразеологізми, вживання яких

супроводжується ефектом новизни. В рамках даної теорії наголошується віднесеність неологізму до певного тимчасового проміжку.

Психолінгвістична теорія розглядає неологізм як мовну одиницю, що не зустрічалася раніше в індивідуальному мовному досвіді носія мови. Акцент у цій теорії робиться на суб'єктивну, індивідуальну новизну неологізму. Дана теорія найбільш повно представлена в роботах С.І. Тогоєвої [47, с. 41-47].

Прихильники лексикографічної теорії вважають, що неологізми-запозичення це слова, відсутні в сучасних словниках. Дана теорія лежить в основі словника англійських неологізмів К. Барнхарта [49, с. 8]. Варто зазначити, що французькі лексикографи відносять сюди також семантичні неологізми-запозичення, тобто незафіксовані значення слів, давно присутні в словниках.

У центрі денотативної теорії знаходиться номінативна функція неологізму. Відповідно до цієї теорії, неологізм - це слово, що позначає нове явище (денотат, реалію) або поняття.

У структурній теорії неологізми-запозичення - слова, які мають абсолютно структурно, формально новизну; зазвичай це унікальні звукосполучення, що сприймаються як нероздільні, непохідні, невмотивовані одиниці.

Аналіз дефініцій неологізму з різних словників показує, що вони поєднують в собі кілька ознак, відображених в різних лінгвістичних теоріях. Наприклад, визначення неологізму Т. Шиппан можна віднести до конкретно-історичній теорії, так як в ньому присутні всі три необхідні ознаки неологізму. Німецький лінгвіст пише: *«Ich betrachte Neologismen als Lexeme, deren Entstehungszeit bekannt ist und die zu eben dieser Zeit von der Mehrzahl der Menschen einer Sprachgemeinschaft aufgenommen, aber noch als neu empfunden werden»* («Я розглядаю неологізми-запозичення як лексеми, час виникнення яких відомо і які використовуються в даний період більшістю представників мовного колективу, але сприймаються ще як нові») [51, с. 243].

Близьким до конкретно-історичної теорії можна вважати також визначення неологізму Х. Буссманна: «*neubildender sprachlicher Ausdruck (Wort oder Wendung), der zumindest von einem Teil der Sprachgemeinschaft, wenn nicht im allgemeinen, als bekannt empfunden wird, zur Bezeichnung neuer Sachverhalte, sei es in der Technik oder Industrie, oder neuer Konzepte etwa in Politik, Kultur und Wissenschaft*» («новоутворення в мові (слово або вислів), яке сприймається як знайоме щонайменше частиною мовного колективу (якщо не всім мовним колективом) і позначає нові факти в області техніки або індустрії або нові концепти політики, культури або науки») [52, с. 520]. Однак крім аспекту мовного простору і новизни лексичної одиниці тут виділяється також номінативна функція неологізму і, навпаки, відсутній часовий аспект.

Стилістична і денотативна теорії є найбільш поширеними лінгвістичними теоріями неологізмів. Багато лінгвістів вважають обов'язковим наявність відбитих в даних теоріях аспектів новизни, часу і номінативності при ідентифікації неологізму.

Так, Л.В. Шевельова визначає неологізм наступним чином: «*ein neues Wort, das zu einer Zeitperiode entstanden ist, weil es einen neuen Gegenstand oder eine neue Erscheinung bezeichnen soll*» («нове слово, яке виникло в певний період часу, щоб дати ім'я новому предмету або явищу») [23, с. 160]. В даному визначенні фігурує тимчасовий аспект і номінативна функція неологізму. Крім того, автор підкреслює, що більшість таких неологізмів є одноденними (*Fliegeörter*), а новоутворення окремих авторів назавжди залишаються в їх книгах. Така категорія неологізмів називається «окказіоналізмом». Прикладом можуть послужити записи Т. Манна про його дитинство, точніше про те, як діти називали своїх близьких: *Offi - Großmama; Mielein - Mutter* і т.д.

Розглядаючи визначення неологізму, неможливо обійти питання відмежування окказіоналізмів, потенційних слів і неологізмів. Ряд учених зараховує перші два типи слів до неологізмів [18, с. 130; 24, с. 331; 32, с. 119;

14, с. 253 та ін.]. Однак інші вчені наполягають на їх жорсткому розмежуванні [17, с. 140; 23, с. 231; 31, с. 216 та ін.].

Спори в даному випадку можуть виникати через тимчасовий аспект, який грає важливу роль для визначення поняття і неологізму, і оказіональної лексичної одиниці. Наприклад, Великий енциклопедичний словник з мовознавства містить в собі наступне визначення неологізмів: слова, значення слів або словосполучення, які з'явилися в певний період в якій-небудь мові або використані один раз («оказіональні слова»), в будь-якому тексті або акті мовлення [45, с. 331]. В даному визначенні з'єднується аспект часу і мовного простору, а також відзначається, що неологізмами можуть бути і оказіональні слова.

Л.Л. Нелюбин в одному зі своїх визначень ідентифікує неологізми-запозичення як слова оказіональні, але зазначає також, що вони можуть отримати право громадянства в мові на якийсь час, тим самим підкреслюючи тимчасовий аспект їх існування в мові [53, с. 119].

Що ж стосується відмежування окказіоналізмів від неологізмів, Т.В. Матвєєва досить просто пояснює, що слова можуть називатися неологізмами тільки в тому випадку, якщо потрібно підкреслити актуальність слова в той чи інший період, його історичність. Якщо ж слово або вираз позначають окказіоналізмом, то тим самим підкреслюють його стилістичну значимість, словотворчу або семантичну винахідливість. Т.В. Матвєєва зазначає також наявність в мові третьої групи лексичних одиниць, що не зараховують ні до неологізмів-запозичень, ні до окказіоналізмів, - «потенційні слова», «тобто лексичні одиниці, що створюються за типовими словотворчими моделями».

Т. Шиппан пише з цього приводу також, що слова не можуть розглядатися в одному ряду з неологізмами, так як останні на відміну від перших поступово або навіть дуже швидко входять в широкий ужиток [55, с. 244].

М. Кінне вважає, що кожен неологізм на стадії своєї появи є okazіоналізмом. Однак це не завжди вірно, так як деякі новоутворення назавжди залишаються в творах певних авторів, окремо від яких вони рідко можуть бути зрозумілі. Залишається тільки погодитися з А.А. Інжечик в тому, що грань між okazіоналізмом і неологізмами вельми хитка [56, с. 110].

Крім зазначених вище теорій існує також широке і вузьке розуміння неологізму, описані Т.В. Жеребило. В широкому розумінні неологізми-запозичення поділяються на лексичні, словотворчі, фонетичні, морфологічні та синтаксичні; у вузькому - на лексичні і семантичні. В даному випадку слід розділяти неологізми-запозичення лексичні у вузькому і широкому розумінні. Перші позначають мовні неологізми-запозичення, що виникають в мові за допомогою таких способів, як словотворення (розробити - розробка), запозичення і відносяться до широкого розуміння неологізмів. Неологізми-запозичення ж власне лексичні розуміються як неологізми-запозичення, які з'являються в мові в зв'язку з розвитком науки, техніки, культури та інших сторін суспільного життя. Крім запозичення шляхами появи таких неологізмів також вважаються утворення нових слів від уже існуючих за допомогою тих чи інших словотворчих засобів (місяцехід) і «внутрішнє» запозичення з інших підсистем національної мови - діалектів, жаргонів [57, с. 216-217]. Однак такий розподіл більше відноситься до класифікації неологізмів, ніж до проблеми їх визначення.

Зважаючи на відсутність в неології єдиного визначення неологізму дуже важким є процес виділення даних лексичних одиниць в тексті. М.Д. Степанова та І.І. Чернишова пишуть: те, що здається новим в тексті, може виявитися індивідуальним висловлюванням, тобто okazіоналізмом.

Ідентифікація конструкції найчастіше відбувається інтуїтивно.

Для спрощення процесу розпізнавання неологізмів в тексті В. Тойберт виділив наступні критерії [58, с. 132-133]:

1) неологізмами не є власні імена, форми вже зареєстрованого в словниках слова, а також ненавмисні помилки і помилки в текстах;

2) відсутність слова в словнику ще не означає, що це обов'язково неологізм;

3) нове слово тільки тоді є неологізмом, якщо воно часто використовується протягом деякого часу в різних текстах, інакше дане слово не належить до системи мови і є оказіоналізмом.

З усього вищесказаного можна зробити висновок про те, що неможливо створити єдине однозначне визначення неологізму, дотримуючись тільки однієї лінгвістичної теорії, так як визначення неологізмів за денотативною ознакою (як позначають нові реалії) або стилістичною (що супроводжуються ефектом новизни) не охоплюють всіх неологізмів, а визначення їх як слів, відсутніх в словниках, не спирається на властиві неологізмам особливості. На наш погляд, більш вдалим є визначення неологізму Н.З. Котеловою, що поєднує в собі кілька ознак неологізмів, описаних окремо в різних теоріях.

Е.В. Медведева слідом за Е.В. Розен поділяє власне неологізми-запозичення ще на два види: запозичення (*Entlehnungen*) і слова «штучного походження» (*Kunstwörter / Phantasienamen*) [59, с. 165-167, 175].

Неологізми-запозичення, в свою чергу, поділяються на кальки і переноси значень [59, с. 166-167]:

1) кальки - слова із запозиченою морфологічної структурою і семантичної вмотивованістю (*das Gewissen* - калька від лат. *Con-scientia*);

2) перенесення значення - значення слова в одній мові передається словом в іншому. У древньогерманському *sunta* означало 'доведеність вини в юриспруденції'. Зразкове значення зараз має слово *die Sünde* ('гріх'), що пішло від *sunta*.

До групи неологізмів-запозичень також входять [59, с. 166]:

1) екзотизму - позначення властивих чужим народам або країнам понять: *das Bonsai* - Японія, *der Guru* - Індія, *der Mushik* - Україна;

2) інтернаціалізми - *der Determinismus, die Statistik, das Vitamin*.

Слова «штучного походження», які представляють собою зрощення різних типів: *Adidas (Adi Dassler), Minol (Mineralöl)* [59, с. 163-175].

Що ж стосується відмінності між неологізмом та неологізмом-запозиченням, то в даному словнику такий спосіб наповнення німецької мови розглядається окремо від словотворчих типів. Розрізняють такі відмінності неологізмів від неологізмів-запозичень:

1) неологізм-запозичення є запозиченим словом;

2) неологізм не може бути калькою, на відміну від неологізму-запозичення.

а) неологізм-запозичення може бути семантичною калькою (приклад *Button*);

б) неологізм-запозичення може бути також словотворчою калькою (наприклад *Blutdiamant* = англ. *blood diamond*),

3) неологізм-запозичення також є напівкалькою - словотворчою калькою зі збереженням частини прототипу без перекладу наприклад: *Pop-up-Fenster* = англ. *pop-up window*.

При цьому етимологічні і словотвірні характеристики можуть доповнювати один одного, так як деякі слова могли бути рівноймовірно утворені в німецькій мові або виникнути під впливом англійської. Наприклад, неологізм *Blutdiamant* може бути як калькою з англійської мови, так і композитом, що з'єднує в собі німецькі слова *Blut* і *Diamant*.

У разі невпевненості в тому, що слово може бути калькою, укладачі словника роблять поруч зі словом примітку «можливо»: *Aquajogging* - складне слово, пов'язана основа: *aqua-* + *Jogging*, можливо, запозичене з англійської мови.

Виходячи з проведеного аналізу визначень неологізму вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, нашим робочим визначенням буде наступне.

Отже, неологізми-запозичення - це слова, значення слів або ідіоми, що виникли в іноземній мові в певний час і сприймаються хоча б частиною того чи іншого мовного колективу як нові.

1.2. Структурно-семантична характеристика

Завдяки прагненню до інтеграції в сучасному суспільстві виникають загальні риси, а також поступове зникнення відмінностей в культурах різних країн, що зачіпає і мову, яка вбирає в себе всі зміни в житті соціуму, особливо це стосується лексичних запозичень. Сучасні філологи все частіше використовують термін *Denglish* (*deutsch* + *english*), «нова» німецька мова перетворилася в звичну буденність в Німеччині. Прикладом цієї «нової» мови є таке речення: «*Viele gelehrte people bemühen sich today again zu dieser einfacheren Sprachform back zu kommen. Selbst unter kunstkritischen sightpoints viewed des ganze nämlich viel nicer aus als schnödes german or langweiliges Englisch!*» («На сьогоднішній день багато освічених людей прагнуть до простої мови. Навіть з критичної точки зору це виглядає приємніше, ніж нудна німецька або нудна англійська!») [18, с. 143].

Близько 80% всіх новоутворень - це складні слова, одна частина яких була взята з англійської, а друга - з німецької мови: *der Reiseboom* - *große Reisenachfrage* (високий попит на подорожі), *die Powerfrau* - *Geschäftsfrau* (бізнес-леді, кар'єристка) і так далі. Залежно від позиції англонеологізму в композиті виділяють два підвиди:

- англонеологізм як основний компонент (*das Genfood* - генетично змінені продукти харчування, *das Fingertiphandy* - сенсорний мобільний телефон, *das Direktbanking* - здійснення банківських операцій за допомогою комп'ютера або телефону, *der Datenhighway* - глобальна комп'ютерна система, *das Mauspad* - килимок для миші;

- англонеологізм як визначальний компонент (*das Multiplexkino* - великий кінокомплекс, *die Chip-Kunst* - нова техніка створення картин, *die Prepaidkarte* -

передплатна система оплати мобільний зв'язку, *der CyberspaceUnterricht* - навчання через Інтернет [18, с. 200].

Дієслова німецької мови змінюються згідно з правилами граматики німецької мови, тобто, до них приєднується закінчення інфінітива *-n*, *-en*. Завдяки цьому можна відмінювати дієслово і утворювати від нього: *to trade - traden* (укладати угоду), *to swap - swappen* (обмінюватися), *to manage - managen* (керувати) [12, с. 289].

Англо-німецькі економічні терміни породжують синонімічні ряди, в яких, з одного боку, виступають термінологічні дублети: *der Abnahmetest - der Abnahmeprüfung* (приймальня випробувань), *die Assamblersprache - die Programmiersprache* (мова програмування). А з іншого, з огляду на те, що в мовах для спеціальних цілей більшою мірою проявляється прагнення до диференціації понять, англійські терміноелементи в складі англо-німецьких економічних термінів ведуть до семантичного розмежування спеціальних одиниць.

В сучасній німецькій мові існує тенденція до побудови груп видових понять на основі родового поняття: *das Controlling* (контролінг): *das Kostencontrolling* (контролінг витрат), *das Fixkostencontrolling* (контролінг постійних витрат), *das Nutzen-Controlling* (контролінг прибутку); *der Vertrag* (договір, контракт, угода): *der Management-Vertrag* (контракт на управління), *der Chartervertrag* (договір про перевезення). Варто відзначити, що основою для формування таких видових понять в переважній більшості випадків є ключові, або основні терміноелементи [12, с. 291].

На сьогоднішній день багато термінів стають частиною повсякденної мови: *Probleme managen* (створювати проблеми), *Vorbestellungen canceln* замість звичного виразу *Vorbestellungen abbestellen* (скасувати попереднє замовлення). Завдяки популяризації та поширенню Інтернету все більше лексичних одиниць утворюється з англійським компонентом *online-*, який має значення «здійснюваний в режимі реального часу через Інтернет», наприклад,

das Online-Bezahlsystem (система оплати в режимі «онлайн»), *der Online-Einzelhandel* (роздрібна торгівля в онлайн-режимі), *die Onlineindustrie* (онлайн-індустрія), *der Onlinejobber* (онлайн-підприємець) і так далі. Варто відзначити, що популярний також компонент для утворення англійських слів *Last-Minute*, що позначає «щось робити в останню хвилину», наприклад: *das Last-Minute-Bieten* (пропозиція, зроблена в останній момент), *der Last-Minute-Bieter*, *LastMinute-Deal* (гаряча путівка), *das Last-Minute-Notice* (повідомлення, зроблене в останній момент) і так далі.

Варто приділити особливу увагу так званим професіоналізмам, так як вони представляють собою багатий матеріал для розвитку системи мови: аббревіатурні композити (або білінгвальні) + суфікс *-in*: *der Cyber-Gnostiker / in* [saibFR-] - кібергностик, *der Cybermediziner* - кібермедик, *die Cyberberaterin* - кіберконсультант; *die IT-Beraterin* - консультант в сфері інформаційних технологій, *die IT-Kundenbetreuerin* - відповідальний за сервісне обслуговування клієнтів, *die IT-Leiterin* - керівниця в сфері інформаційних технологій, *die IT-Konfigurationskoordinatorin* - координатор процесу розвитку ПО в сфері інформаційних технологій, *die IT-Mediengestalterin* - мультимедійна оформлювачка, *die IT-Ökonomin* - економіст в сфері інформаційних технологій, *die IT-Projektkoordinatorin* - проектний координатор у сфері інформаційних технологій, *die IT-Projektleiterin* - керівниця проектів в сфері інформаційних технологій, *die IT-Qualitätssicherungskoordinatorin* - координатор якості безпеки інформаційних систем, *die IT-Sicherheitskoordinatorin* - координатор безпеки інформаційних систем, *die IT-Systemadministratorin* - системний адміністратор, *die IT-Systemanalytikerin* - системний аналітик, *die IT-Testkoordinatorin* - тестовий координатор у сфері інформаційних технологій, *die IT-Systemplanerin* - співробітниця системного планового відділу, *die E-Learning-Autorin* - автор концептів інтерактивних методів навчання, *die E-MailAgentin* [i: meil-] ['i: me:l] - агент електронної пошти; англонеологізм + суфікс *-in*: *die Chatterin* - учасниця

чату, *die Layouterin* - художниця-ілюстратор, *die Onlinerin* - користувачка Інтернету, *die Webdesignerin* - веб-дизайнер [12, с. 196].

Лінгвістика обґрунтовує введення слів іншомовного походження в німецьку мову тим, що для деяких закордонних предметів, явищ, понять в німецькій мові немає спеціальних назв, їх можна позначити тільки за допомогою опису, використовуючи для цієї мети словосполучення, а в деяких випадках навіть речення. Наприклад, *die Public Relations* позначає по-німецьки: *die Öffentlichkeitsarbeit, die öffentliche Beziehungen, die Kontaktpflege und die Meinungspflege* (піар, діяльність, спрямована на створення довіри до фірми, особи і т.д.). Поняття *der Manager* можна пояснити по-німецьки тільки в такий спосіб: *mit weitgehender Verfügungsgewalt und Entscheidungsbefugnis ausgestattete leitende Persönlichkeit eines Grossunternehmens* (Керуючий директор великої компанії, який володіє широкими повноваженнями в області розпорядження і прийняття рішень). Звичайно, в даному випадку краще використовувати англо-американські терміни, тому що німецькі еквіваленти описують ці поняття аж надто багатослівно. Як відомо, більшість англійських слів досить коротші і зручніші в вимові, ніж німецькі: *das Management* - *die Unternehmensleitung* (керівництво, управління підприємством, менеджмент). Так, існують англійські синоніми поряд з уже наявними термінами: *leasing* - *die Vermietung* (довгострокова оренда активу, лізинг; здача в оренду); *marketing* - *die Massnahmen eines Unternehmens* (управління підприємством); *consultant* - *der Berater* (консультант, порадник); *investor* - *der Investitionsträger* (інвестор); *slang* - *die Umgangssprache* (неформальна мова, розмовна мова); *user* - *der Nutzer* (користувач). У біржовій лексиці нерідко використовуються терміни, які містять англійський компонент *value-* (ціна, цінність, вартість), як правило, ці новоутворення пов'язані з цінними паперами та акціями: *der Value-at-Risk-Steuer* (податковий ризик), *das Stored-Value-Card* (картка зберігання цінностей), *das Value-Investment* (інвестиції в розрахунок на зміну вартості), *der Value-Investor* (вартісний інвестор* (що віддає перевагу купувати акції недооцінених

компаній, тобто компанії з високою дивидендною прибутковістю і низьким співвідношенням ціни до доходів і ціни до балансової вартості акції)), *das Value-Produkt* (цінний продукт) і так далі.

Так як мова газет і журналів є найпрогресивнішою, саме на їхніх сторінках найбільш часто можна зустріти неологізми-запозичення. Мова засобів масової інформації прагне охопити всі нові події, часто журналістам самим доводиться давати їм назви. Для публіцистичного стилю характерна яскрава виразність, експресивність, яку часто можна досягти вживанням нових слів і словосполучень. Виходячи з дослідження новоутворень сучасної німецької мови можна зробити наступні висновки:

- велика частина неологізмів-запозичень - іменники, які утворюються за допомогою додавання, серед них досить гібридних новоутворень;

- в термінології важливу частину складають англоамериканізми;

- існує тенденція зберегти написання і вимову новоутворених лексичних одиниць, але з іншого боку англломовні запозичення зазнають деяких змін в німецькій мові, в основному це стосується англійських дієслів, які при інтеграції в німецьку мову набувають закінчення *-en*;

- з точки зору семантики переважають модифікативні найменування з прозорою структурою. Композити з англонеологізмом в якості основного компонента набувають категорію граматичного роду, їм властиві коливання в роді, а також змінюється вимова. Для основної частини запозичень цієї групи характерна словотворююча активність, яка виражається, перш за все, в їх участі в словотворчих процесах і представляє тенденцію раціоналізації. Новоутворення з двомовним словотворчим складом доводять взаємодію двох мовних систем і сприяють більш швидкій асиміляції.

1.3. Медійна сфера сучасної німецької мови

Як відомо, преса має на меті поширення нової інформації в суспільстві. Дана мета досягається, в тому числі, і за допомогою вживання в газетних текстах неологізмів-запозичень. Новому слову і слову взагалі в пресі відводиться важливіша роль, ніж в інших засобах масової інформації. При цьому неологізми-запозичення фіксуються в газетних текстах і зберігаються в архівах видавництва або в Інтернеті, що полегшує їх знаходження. Наявність даних факторів обумовлює наш вибір сфери відстеження неологізмів-запозичень. Далі ми докладніше розглянемо особливості публіцистичного стилю і функціонування в ньому неологізмів-запозичень.

Публіцистику називають літописом сучасності, так як вона у всій повноті відображає поточну історію, звернена до злободенних проблем суспільства - політичних, соціальних, побутових, філософським і т.д. [60, с. 202].

Тематична необмеженість газетно-публіцистичного стилю визначає надзвичайну широту і різноманітність його лексики. Важливу роль відіграє емоційне слово, яке висловлює в рамках газетно-публіцистичного стилю оціночний характер. Це пояснюється неможливістю безпристрасно писати про те, що хвилює мільйони людей, наприклад, про етнічні конфлікти, про ціни і інфляції [60, с. 203-204].

Г.Я. Солганик виділяє дві функції газетно-публіцистичного стилю: функцію впливу і повідомлення. На його думку, взаємодія цих двох функцій і визначає вживання слова в публіцистиці [60, с. 204].

Функція повідомлення обумовлює вживання нейтральної, загальностильової лексики. Це пов'язано з тим, що головний інтерес публіцистики - суспільно-політичні проблеми [60, с. 204]. Доказовий і фактичний матеріал відображається тут з допомогою реалій, термінології, професіоналізмів і т.д.

Функція впливу обумовлює гостру потребу публіцистики в оціночних засобах вираження [60, с. 204]. Для виконання цієї функції публіцистика

використовує яскраво виражену експресивну лексику і емоційно-забарвлену фразеологію.

В рамках вивчення вживання лексики в газетних текстах Х.-Х. Люгер виділяє деякі тенденції, які можна спостерігати в сучасній німецькій пресі.

По-перше, Х.-Х. Люгер відзначає використання нових позначень, які ще не зафіксовані в словниках. Поява нових областей знань, нових термінів і т. д. в різних сферах веде до неминучої зміни словникового складу. Це особливо помітно в мові преси, націленої на швидке поширення інформації про все нове [63, с. 136].

В сучасні німецькі газетні тексти проникає все більше розмовних, найчастіше «саморобних» слів, які ускладнюють розуміння. Однією з причин цього явища А.А. Хехерль вважає некомпетентність працівників ЗМІ [62, с. 373].

Наступною тенденцією є зрушення відносної частотності вживання слів. Така зміна вказує на постійно мінливий інтерес громадськості до певних тем. Наприклад, такі поняття, як *Währungsreform*, *Ostverträge*, *Friedenbewegung* і *Wende* були пов'язані з відомими подіями в політиці, судячи з частотності їх вживання в пресі в певний період часу [63, с. 30].

Активне впровадження термінів відзначається не тільки в пресі, але і в мові в цілому. Дана тенденція звичайно критикується через постійне непорозуміння або нерозуміння термінів читачами, однак, з іншого боку, їх впровадження в пресу є кроком у бік популяризації науки [63, с. 30].

Крім того, Х.-Х. Люгер відзначає наявність великої кількості запозичених слів в пресі і, перш за все, англо-американізмів [63, S. 30-31].

Грунтуючись на цьому огляді характерних особливостей лексики сучасної німецької преси, можна виділити деякі її функції: передача новітньої інформації за допомогою нових найменувань і поширення науки в масах шляхом впровадження термінів і іноземних слів.

Стає ясно, що «особливості функцій лексики публіцистичного стилю тісно пов'язані з тими функціями, які вона виконує». На відміну від Г.Я. Солганика М.В. Радченко виділяє 5 функцій газети: інформаційну, агітаційно-пропагандистську, популяризаторську, розважальну і функцію впливу [64, с. 6-7].

Розглядаючи функціонування безпосередньо нової лексики в газетних текстах, ми можемо сказати, що у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці вказуються однакові причини виникнення неологізмів-запозичень в ЗМІ і в мові в цілому. Найчастіше називають потребу в нових позначеннях, необхідність в диференціації вузькоспеціальних або близьких за значенням понять, бажання надати тексту велику експресивність і виразність [64, с. 6-7].

Називна функція неологізмів-запозичень пояснюється просто: у нових предметів і явищ іншомовного походження повинні бути назви. Так, наприклад, при введенні нової європейської єдиної валюти для неї було вибрано ім'я «євро». Сюди ж можна віднести екзотизми, вживання яких обумовлено необхідністю опису специфічних національних реалій, а також інтернаціоналізми, використовувані в текстах будь-якої культурної мови.

Впровадження в мову все більшої кількості професіоналізмів і іноземних слів пов'язано з постійним обміном між мовою науки і професійною мовою, з одного боку, і літературною і розмовною, з іншого. Наскільки розмитою може бути межа між професійною і літературною мовами, демонструє наступний приклад: *Ein Industriestaat, der ... auf den Ausbau seiner Infrastruktur und Förderung seiner Produktivität verzichtet, begibt sich auf einen gefährlichen Weg* [63, с. 30]. Виділені лексеми є економічними термінами, проте даний приклад взятий з німецькомовної преси, а не з професійної або навчальної літератури.

За допомогою неологізмів-запозичень в тексті досягається експресивність і виразність. Яскравим прикладом експресивності можуть послужити запозичення: *Anschließend gab's ein Mittagessen im "Old Family Dining Room", an dem auch die Präsidentengattin Laura Bush und US-Außenministerin Condoleezza*

Rice teilnahmen, und nach drei Stunden, so gegen 13 Uhr, war das Treffen vorbei. Подібний текст завжди буде притягувати увагу читачів на порушення правил німецького написання і вимови, а також наявності лапок і курсиву.

В. Фляйшер також приписує неологізмам-запозиченням функцію мовної економії, однак інші лінгвісти частіше відносять цю функцію до okazionalismів [64, с. 6]. У зв'язку з цим неологізми-запозичення можуть замінити окремі громіздкі лексичні одиниці або вирази на більш короткі з максимальним мовним ефектом: *Am Tag der Entscheidungen in Gruppe A und B haben sich die Fans noch einmal besonders ins Zeug gelegt um ihre Mannschaften in die richtige Stimmung zu versetzen.* Модне запозичення *Fans* в даному випадку використовується замість німецьких слів *Liebhaber, Verehrer, Anhänger*.

Таким чином, вивчивши особливості публіцистичного стилю і функціонування в ньому неологізмів-запозичень, ми прийшли до висновку, що для досягнення певного ефекту в публіцистиці використовуються відповідні лексичні засоби. На підставі думки більшості лінгвістів було з'ясовано, що найчастіше неологізми-запозичення виконують в газетних текстах називну функцію, функцію диференціації термінів і понять, а також функцію надання тексту експресивності і виразності.

В першу чергу при перекладі газетних текстів, на думку В.Н. Комісарова, повинні бути враховані перекладацькі особливості, пов'язані як із загальними рисами і відмінностями між мовними ознаками аналогічного функціонального стилю, так і з особливими умовами і завданнями процесу тлумачення преси.

Крім того для досягнення хорошого перекладу особливо важливо знати, як співвідносяться мовні особливості одного і того ж стилю в різних мовах. Якщо якісь особливості виявляються тільки в одній з мов, то при перекладі специфічні засоби викладу замінюються мовними засобами, що відповідають вимогам даного стилю.

Так, зіставляючи газетно-інформаційні матеріали можна виявити такі елементи їх подібності: широке вживання політичних термінів, імен і назв, стилістична різноплановість лексики, велика кількість кліше і неологізмів-запозичень, використання аббревіатур, прагнення до яскравих заголовків і т.д. Дані особливості також характерні і для сучасної німецької преси, що говорить про єдність стилю українських і німецьких газетних текстів.

Порівнюючи німецьку і українську пресу, А.В. Федоров зазначає наявність у західноєвропейських газетах в набагато більшому ступені, ніж у вітчизняній буквених аббревіатур, відомих всім читачам або особливо актуальні в даний момент. Само собою зрозуміло, що аббревіатури, які не мають прийнятих відповідностей в іншій мові, вимагають повного розкриття, що іноді робить необхідним копітку з'ясування сенсу скороченої назви (якщо вона не відображена в словниках або довідниках).

Неологізми-запозичення часто зараховують до безеквівалентної лексики. Під безеквівалентною лексикою розуміються іншомовні слова і словосполучення, що позначають предмети, процеси і інші реалії життя, які на даному етапі не мають в мові еквівалентів тому в практику увійшли такі способи:

- 1) транслітерація: *Streikbrecher* - штрейкбрехер, *Reissfeder* - рейсфедер;
- 2) калькування: *skyscraper* - хмарочос, *road map* - дорожня карта (перспективний план), *challenges* - виклики (проблеми), *Dienstwagen* - службова автомашина;
- 3) описовий: *das Mitbestimmungsrecht* - право трудящих брати участь в управлінні підприємством; *boustrophedonically* - переходячи до наступного рядка по черзі справа наліво і зліва направо;
- 4) наближений: Санта Клаус (англ. *Santa Claus*), святий Миколай (*Heiliger Nickolaus*) і Дід Мороз - це не одне і те ж, проте в ряді випадків вони цілком можуть замінити один одного;
- 5) створення нового слова: *фр. helicoptere* - вертоліт.

Що ж стосується конкретного досвіду перекладу неологізмів-запозичень, єдиною трудністю, на думку В.П. Андрієнко та Є.Ю. Шеф, є правильне розуміння перекладачем значення новоутворення. Після того як перекладач справляється з цією проблемою, залишається найлегша частина роботи - переклад. Автори стверджують, що спеціальних прийомів тлумачення неологізмів-запозичень не існує: дані лексичні одиниці переводяться з використанням різних способів тлумачення в залежності від того, до якого типу слів належить той чи інший неологізм-запозичення. Наприклад, якщо неологізм-запозичення являє собою фразеологізм, то при його перекладі будуть використовуватися прийоми перекладу саме фразеологічних одиниць, наприклад, еквівалентний: *digital firehose (a very large stream of data)* - цифровий потік (великий потік інформації) [66].

В цілому, В.П. Андрієнко та Є.Ю. Шеф виділяють дві можливості передачі неологізмів-запозичень на іншу мову [66]:

- 1) використовувати при наявності двомовного словника неологізмів-запозичень запропонований їм еквівалент;
- 2) при відсутності еквівалента або словника запропонувати власний.

Єдина складність, яка може виникнути при першому варіанті, полягає у виборі з двох і більше відповідностей, запропонованих словником. У цьому випадку перекладач повинен враховувати навколишній контекст і прагматичну установку при виборі найбільш відповідного варіанту [66]. Показовий приклад знаходимо в словнику неологізмів Д. Штеффенс і О.А. Нікітіної. Неологізм *Anti-Aging* перекладається в даному словнику як антиейджинг, омолодження, боротьба зі старінням, протидія старінню [67, с. 149]. Залежно від мети і аудиторії, для якої він здійснюється, перекладач повинен вибрати відповідний еквівалент: експресивне антиейджинг або зрозуміле боротьба зі старінням.

На думку В.П. Андрієнко та Є.Ю. Шеф, відсутність двомовного словника або перекладу в ньому певного слова є основною складністю, так як в цьому випадку перекладач повинен здійснити самостійно [66].

Автори наводять деякі приклади англійських неологізмів-запозичень з власної практики. Так, найчастіше при перекладі неологізмів-запозичень, які несуть в собі будь-який образ, підбирається функціональний аналог даного слова або виразу в мові. Найчастіше слово при цьому позбавлялося образності, проте його зміст був переданий: *bank of mom and dad (a person's parents regarded as a source of financial assistance or support)* - батьківська підтримка (випадок, коли батьки допомагають своїм дітям фінансово) [66].

В інших випадках через громіздкість може використовуватися генералізація: *no-poo (the practice of washing the hair without using shampoo)* - відмова від шампуню (нова тенденція в косметології, спрямована на відмову від шампуню). В даному випадку генералізація використовується з огляду на існуючу небезпеку спотворення сенсу одиниці її словниковою відповідністю. В контексті даний варіант може бути пояснений за рахунок введення коментаря в виносці. При пошуку відповідного даному неологізму-запозиченню еквівалента авторами здійснювався перегляд перекладацьких форумів, де обговорювалися ці або подібні неологізми-запозичення і підходи до їхнього перекладу [66].

У разі відсутності еквівалента в українській мові лінгвісти звертаються до описового перекладу, який в повній мірі розкриває значення одиниці, що перекладається: *cinderella surgery (cosmetic surgery to the feet)* - пластична хірургія ніг. В даному випадку здійснюється з опорою на тлумачення, пропоноване англо-англійським тлумачним словником [66].

Переклад деяких неологізмів-запозичень здійснювався за допомогою поєднання декількох прийомів, наприклад, вираз *digital detox (a period of time during which person refrains from using smartphones or computers, regarded as an opportunity to reduce stress)* було переведено як цифрова детоксикація (час, який людина проводить, чи не користуючись смартфоном або комп'ютером, з метою знизити стрес від впливу цих пристроїв). В даному випадку було застосовано калькування щодо структури всього неологізму-запозичення і його першого компонента, а також транскрипція щодо другого [66].

Е.В. Разова проводила дослідження в області німецьких неологізмів-запозичень тематичної групи «Bildung» і представила в якості результату кілька типових з точки зору словотворного і компонентного аналізу способів тлумачення неологізмів-запозичень, виражених іменником:

- 1) атрибутивне словосполучення: *die Gebärdensprachschule* - сурдологічне школа;
- 2) іменник з атрибутивним словосполученням: *die Sprachstandsfeststellung* - встановлення мовних здібностей (дошкільнят);
- 3) іменник з дієприкметниковим зворотом: *der Schulformwechsler* - учень, що переходить в школу іншого типу;
- 4) прийменникова конструкція: *der Gutenotenhype* - ажітаж навколо хороших оцінок.

Лінгвіст підкреслює, що деякі неологізми-запозичення вимагають додаткового пояснення, так як звичайний переклад не розкриває їх значення: наприклад, *die Restesammelschule* - це школа, яка збирає учнів, не прийнятих в інші навчальні заклади (вищого рангу).

Таким чином, стає ясно, що при перекладі нових лексичних одиниць, утворених одним з найбільш продуктивних способів утворення неологізмів-запозичень в німецькій мові - словоскладанням, використовується переважно описовий.

В.С. Майєру вдалося виділити деякі прийоми німецьких аббревіатур-неологізмів в суспільно-політичних текстах. Наприклад, при перекладі політичних організацій і партій іноземне скорочення нерідко передається його еквівалентом: *AfD (Alternative für Deutschland)* - АДН (Альтернатива для Німеччини) [68, с. 31].

Транслітерація широко застосовується для передачі запозичених аббревіатур: *PEGIDA (Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes)* - ПЕГІДА (Патріотичні європейці проти ісламізації Заходу) [68, с. 31].

Транскрипція використовується для перекладу слів, що відображають поточні економічні та політичні реалії: *Brexit (Austritt Großbritanniens aus der Europäischen Union)* - Брекзіт [68, с. 31-32].

Описовий прийом скорочень застосуємо в тих випадках, коли в мові немає відповідності поняттю, яке означає аббревіатура: *OPAL (Ostsee-Pipeline-Anbindungsleitung)* - газопровід OPAL [68, с. 32].

Як найпоширенішого способу перекладу аббревіатур-неологізмів В.С. Майер називає передачу іноземного скорочення еквівалентом [68, с. 32].

Таким чином, при перекладі неологізмів-запозичень в текстах ЗМІ слід пам'ятати про особливості публіцистичного стилю іноземних мов і зіставляти його з аналогічним функціональним стилем, а також користуватися двомовним словником неологізмів-запозичень. У разі відсутності останнього або відсутності в словниках взагалі даного неологізму необхідно переконатися в правильності розуміння сенсу неологізму-запозичення для подальшого підбору адекватного еквівалента. Крім того, при перекладі неологізмів-запозичень слід спиратися на перекладацькі форуми і різного роду дослідження в галузі перекладу безеквівалентної лексики.

Висновки до розділу 1

У данному розділі було детально розглянуто поняття неологізм-запозичення та принципи його виокремлення, було розкрито сутність таких термінів, як «неологізм, запозичення, неологія»

У процесі опрацювання підходів та характеристик багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених нами було запропоновано таке визначення неологізму-запозичення: Неологізм-запозичення - це новостворення, якого не було раніше в мові, лексична одиниця, переміщена в німецьку мову і як німецька лексична одиниця, яка бере участь у виробництві нових слів в комбінаціях з запозиченими компонентами з іншої мови, набуває нового значення.

Опрацювавши роботи відомих науковців було встановлено, що неологізми-запозичення відображають нові віяння, що відбуваються в соціумі. Виникнення великої кількості неологізмів-запозичень пов'язано перш за все з інтеграцією Європи. Оновлення лексичного складу сучасної німецької мови неологізмами-запозиченнями відбувається завдяки дії різних мовних факторів. Крім цього, на збільшення числа запозичених слів і виразів вплинули такі фактори як глобалізація, комп'ютеризація, технічний прогрес, наукові досягнення, а також поява нових предметів матеріальної дійсності стало причиною такого швидкого зростання числа запозичень.

У ході дослідження була виявлена типологія неологізмів-запозичень, що стосується способів утворення нових слів і виразів, було з'ясовано, що основними з них є такі: словотвір, іноземні запозичення, а також зміна значення.

Було проаналізовано і описано функції неологізмів-запозичень в німецькій мові, серед яких виділяються: номінативна, функція залучення уваги адресата, функція економії лексичних засобів, функція евфемізації, а також комунікативна і когнітивна функції, серед яких перша є найважливішою.

У процесі аналізу праць вітчизняних і зарубіжних науковців було встановлено, що специфіка медійного дискурсу полягає в швидкому поширенні інформації не тільки в рамках якоїсь конкретної країни, але також і по всьому світу. Мова газет і журналів завжди була найпрогресивнішою і завжди йшла в ногу з часом.

Крім того, нами були розглянуті функції неологізмів в сучасній німецькій пресі. Було встановлено, що функції лексики публіцистичного стилю тісно пов'язані з функціями, які виконує сам функціональний стиль. Найчастіше неологізми-запозичення виконують в газетних текстах називну функцію, функцію диференціації термінів і понять, а також функцію надання тексту експресивності і виразності. Також були розглянуті мовні особливості сучасної німецької преси.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАПОЗИЧЕНЬ У МЕДІА СФЕРІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

2.1 Структурно-семантична класифікація неологізмів - запозичень в сучасній німецькій мові

Велику роль у появі неологізмів в німецькій мові відіграють запозичення з англійської мови. Це пов'язано з тим, що усі країни світу знаходяться у тісному взаємозв'язку. Такі події, як війни, революції, нові політичні режими, які переживають одні країни, впливають на політичне життя інших країн та приносять з собою нову лексику. В період Другої світової війни німецька мова поповнилась новими словами з англійської мови, які зветься англіцизмами.

Англіцизм - це слово, вираз, запозичені з англійської мови, або мовний зворот, побудований за моделлю, характерною для англійської мови [51].

Англіцизми використовуються у багатьох сферах життя людини, в таких, як спорт, музика, їжа, економіка та техніка. Наприклад, *das Cross-fit*, *das Account*, *der Techno*, *die Anchorwoman* та інші. Багато англійських слів коротші німецьких, а також вимова їх легша, тому німці воліють використовувати саме англіцизми, а не рідні німецькі слова, адже це мовна економія, наприклад, порівняємо такі слова, як *der Rosinenkuchen* (12 літер) та *cupcake* (7 літер). Англіцизми виникають у результаті частого використання, вони є варіантом при використанні німецьких термінів. Наприклад, слово *download* звучить сучасніше, ніж *herunterladen* та має більш коротшу форму.

Для деяких предметів, речей або явищ, які прийшли з-за кордону, не існує спеціальних понять, їх можна позначити лише англійською мовою. Існує декілька шляхів запозичення англіцизмів:

- пряме запозичення, при якому значення слова не змінюється: *Doorman - Aufsichtsperson mit Sicherheits- und/oder Dienstleistungsfunktionen im*

Emgangsbereich von Gebäuden wie Hotels, Luxuswohnhäuser, Kaufhäusern, Freizeiteinrichtungen; Genfood - gentechnisch veränderte Lebensmittel bzw. Lebensmittel, die gentechnisch behandelte Grundzutaten enthalten; Kaffeepad - mit Kaffee für eine Tasse gefüllter kleiner geschlossener Beutel aus Filterpapier, aus dem das Getränk mittels einer speziellen Kaffeemaschine hergestellt wird.

- заміна німецького слова термінологічним синонімом із англійської мови: *carven* — *Ski fahren*, *out-sourcen* - *auslagern*.

- змішане утворення - складні слова, одна частина яких запозичена з англійської мови, а друга частина - німецьке слово: *der Eineurojobber -jemand, der einen Eineurojob hat*; *das Fotobuch* — *das Albu*; *die Cargohose -bequem geschnittene Hose im Stil von Arbeitskleidung mit geräumigen, seitlich auf den Hosenbeinen aufgesetzten Taschen*.

Запозичені дієслова можуть утворюватись згідно з німецькою граматиною - до дієслова приєднується інфінітивне закінчення *-en*.

Завдяки цьому можна легко відмінювати дієслова та утворювати *Partizip*, — *leiten raft* — *raffen*, *Witter* — *Wittern*, *klick* наприклад: *blog* - *bloggen*, *kit* - *Zeiten*, *taji rujie* *verclicken*, *voip* - *voipen*, *text* *zu* *texten*.

Розрізняють 5 найважливіших видів словотвору:

- 1) словоскладання (*Zusammensetzung*);
- 2) деривація (*Dérivation*);
- 3) конверсія (*Konversion*);
- 4) словоскорочення або абревіація (*Wortkürzung, Abréviation*);
- 5) композиція (*Komposita*) [13, с. 78].

Словоскладання, з точки зору регулярності номінативного процесу, його мотивуючої сили, є одним з могутніх джерел розвитку й поповнення словникового складу за рахунок наявного в його розпорядженні арсеналу функційно-структурних одиниць і яке особливо розвинулося в германських та інших індоевропейських мовах. Нова лексика німецької мови розподіляється на більш регулярні та мотивовані одиниці, такі як афіксальні, конверсивні

лексичні одиниці та композити. Регулярними словотворчі ряди слід вважати тоді, коли вони об'єднані тотожністю їх моделі та насамперед спільністю їх формату або схеми організації. При цьому необхідно розмежовувати категорії продуктивності та активності моделей. У другому випадку, ми маємо справу зі словами, які за певних умов можуть доторкнутися до самої лексичної структури і таким чином, мова йде про зміни якісного характеру, в процесах неонімінації особливу роль має словотвірна аналогія, яка пронизує усі способи словотвору, складає їх внутрішній механізм, є основним законом утворення нових слів. На словотвірному рівні закон аналогії реалізує загальну мовну тенденцію до типізації за допомогою словотвірних типів, моделей та зразків.

Словотвірний тип — найважливіша одиниця словотвірної системи мови, в межах якої за аналогією зі словами вже існуючими і відбувається утворення нових слів.

Словотвірний зразок - різновид моделі, яка визначається семантикою основи слова та афіксами.

Модель - морфологічні різновиди всередині одного й того ж словотвірного типу (може бути представлена як одним зразком, так і цілою низкою зразків).

Словоскладання відноситься до словотвору, воно розуміється як утворення цільнооформлених складних слів на базі двох або більше простих. Вихідною базою при словоскладанні є або група рівноправних лексичних одиниць, або словосполучення. В результаті словоскладання створюється спадне слово.

Складні слова в німецькій мові поділяються:

- 1) за походженням та структурою- *essor* (генетична класифікація);
- 2) за семантичними і синтаксичними зв'язками між компонентами композитів *der Naturnorm* - (семантично-синтаксична класифікація);
- 3) за належністю складеного слова до відповідної частини мови - *stutenbissig, unkaputtbar, rotgesperr* - (морфологічна класифікація).

Словоскладання вважається дуже продуктивним типом утворення нових слів у німецькій мові. Це пояснюється тим, що слова, які складаються з двох (а інколи більше) слів, є зручним засобом для передачі складних понять у сжатій формі, а семантичні можливості таких комбінацій майже безмежні. В якості прикладів неологізмів можна навести такі слова: *der Offliner - jemand, der das Internet (willentlich) nicht nutzt; der Trainspotter - jemand, dessen Hobby es ist, Züge zu fotografieren und über sie und ihre Fahrten Protokoll zu führen; der Youngtimer - Fahrzeug, das jünger als ein Oldtimer, aber ebenfalls kaum noch auf den Straßen zu sehen ist.*

Деривація (*Derivation*) - це приєднання словотворчого афіксу до кореневої морфеми або до основи слова.

Експліцитна деривація - це така конструкція, в якій із невідокремлюваних складових тільки перший корінь може існувати самотійно. Перший конститuent позначається також як базис деривації: *grott+ig = grottig - sehr schlecht; ost+ig= ostig - mit Merkmalen besonders im Erscheinungsbild, die aus der Sicht vorwiegend von Bürgern der alten Bundesländer typisch für die DDR waren und von ihnen in der Regel negativ beurteilt werden; Offlin+er = Offliner - jemand, der das Internet (willentlich) nicht nutzt.*

Імпліцитна деривація - тип словотвору, при якому нове слово утворюється завдяки зміні належності до певної частини мови. Це полягає у переході в іншу частину мови, напр. (*Blog - bloggen; Gauck - gaucken; hartzen - Hartz*).

Таким чином, нами було зроблено висновок, що насамперед, домінують групи іменників з суфіксом *-ing*, наприклад: *das Bungeejumping* («*Beim Bungeejumping wiederum stellt sich einfach nur die Frage, ob der Fallschirm auch bei geringer Absprunghöhe aufgeht. Schon einige bekamen keine Antwort mehr darauf.*» (*Vorarlberger Nachrichten.*); *das Datenroaming* *Die Gebühren für SMS- und Da.en-Roaming sind oft unverhältnismäßig.*

Термін «конверсія» (*Konversion*) використовується багатьма представниками різних мовознавчих шкіл та напрямів. Дослідники, які займалися проблемою конверсії, згодні з тим, що конверсія - це найпростіша форма словотвору - це створення нового слова шляхом включення основи в іншу парадигму. При цьому новоутворене слово отримує якості нової частини мови. Проте, в багатьох відношеннях цей вид імпліцитного словоутворення слугує причиною лінгвістичних дискусій. Не зовсім ясним залишається питання про утворення дієслів від іменних основ. В. Вельман розглядає такі дієслова як дієслівні одиниці з похідними основами, де роль форманта виконує графічно позначена нульова морфема [40]. Цей термін зустрічаємо вже у А. Мейє, який, говорячи про здатності суфікса точніше визначати значення кореня, називає кореневі основи семантичним типом або основами з нульовим суфіксом. І. Кюнхольд и В. Вельман не наділяють «нульовий суффікс» словотворчим значенням, а тільки позначають пою графічно [48]. В. Лопатін вважає, що «нульовий словотворчий афікс» виділяється на тій же підставі, що і нульові флексії в результаті зміни слова, але при такому підході відбувається неминуче змішане поняття морфології та словоутворення. Як відмічає Є. Прунтова, «словозмінюючі флексії виражають певне граматичне значення лише в складі якої-небудь парадигми, безвідносно до лексичного значення слова [16].

Ми також вважаємо, що виділення нульового словотворчого афікса не має сенсу в словоутворенні, так як словотворчий афікс повинен приймати участь у формуванні лексичного значення похідного слова, що проблематично стверджувати відносно до «нульовою суффікса». З точки зору багатьох дослідників (К. Левковської, Є. Прунтової, А. Антишевої та інші), загально категорійне значення частини мови, виражене афіксом або іншим словотворчим формантом, не входить в значення основи, основа сама по собі не має морфологічної оформленості та семантичної завершеності. Граматична оформленість у дієсловах з непохідними основами виражається системою словозмінних афіксальних елементів німецького дієслова. Парадигма дієслова

грає словотворчу роль та слугує єдиним засобом словотвору. Цей спосіб словотвору, таким чином, також слід віднести до конверсії, яку розуміють як безафіксальне словоутворення, при якому в якості єдиного засобу словотвору виступає парадигма. Якщо в схожих утвореннях виділяти нульову морфему, то тоді вони формально причисляються до афіксального утворення з похідною основою. Відмінність конверсії від афіксації потрібно шукати в характері основи похідного слова, як відмічає Є. Прунтова [16]. При конверсії не утворюється нова лексема, вихідна основа не змінюється ані формально, ані семантично. Утворені слова за допомогою конверсії можуть мати як похідну, так і непохідну основу - в залежності від основи вихідного слова. Це може бути і варіант основи вихідного слова: *räumen* - *Raum, Räume* або *binden* - *Bund, Band* (варіант основи з чергуванням кореневої голосної по аблауту). В сучасній німецькій лексиці конверсія активно використовується для утворення нових слів. Практично в кожній журнальній або газетній статті зустрічаються неологізми, які утворились таким способом (частіше за все -це дієслова, які утворились від односкладових субстантивних основ: *nerven, stressen*). Як правило, такі лексеми виникають спочатку в розмовній або молодіжній лексиці.

Словоскорочення (*Wortkürzung*) вважають дуже популярним та важливим видом словотвору. Слова цього типу полегшують роботу, адже вони скорочені, особливо вони поширені в науковій мові, у сфері техніки та науки. Інтенсивне використання скорочень різного виду на сучасному етапі є однією з найбільш характерних рис розвитку національних термінологій національних мов взагалі. Процес скорочення - це своєрідна реакція мови появу великої кількості багатокомпонентних термінологічних поєднань. Тенденцію скорочень лексичних одиниць багато лінгвістів розглядають як принцип найменшого зусилля або закон економії мовних засобів.

Л. Кондратюкова визначає наступні типи скорочень [10]:

1) літерні скорочення; 2) складові скорочення; 3) літерно-складові скорочення; 4) усічені скорочення.

Літерні скорочення являють собою скорочення багатоконпонентних складних термінів або термінологічних поєднань в одне шляхом складання ініціальних літер терміноелементів. Це найбільш продуктивний спосіб скорочень в німецькій термінології Інтернет, наприклад: *die TCM — die traditionelle chinesische Medizin* — традиційна китайська медицина, *BRIC Brasilien, Russland, Indien, China*.

Складові скорочення - це терміни-аббревіатури, які утворилися шляхом складання початкових складів або перших літер словосполучення представляють собою одне слово при вимові, наприклад: *Telekom-Telekommunikation, die GroKo-große Koalition, das Wiki-Wikipedia*.

Літерно-складові скорочення являють собою аббревіатури, які складаються з першого або кінцевого складу і літер, при цьому спостерігається опущення окремих складів, наприклад: *A-Promi, TV-Dino*.

Композити (*Komposita*) визначаємо як цілісну лексико-граматичну конструкцію, яка утворилася з метою номінації складного розчленованого мисленнєвого конструкту за допомогою складання кількох основ, простих чи похідних слів, які репрезентують його різнорідні ознаки. Дослідженням цієї проблеми займалися такі учені, як: В. Вашунін, М. Степанова, I. Barz, E. Donalis, H. Elsen, W. Fleischer, H.-J. Heringer, M. Matussek, O. Siebold, досліджували цей вид словотворення та присвятили йому свої праці [4; 27; 31; 33; 34; 36; 39; 41].

Іменникові композити німецької мови є складними іменниками з бінарною структурою, в якій перший безпосередній складник підпорядкований другому складнику, котрий визначає граматичне значення всієї конструкції та понятійну категорію, до якої належить позначуване. Перший компонент іменникового композита може бути вираженням різними частинами мови, утвореними всіма словотвірними типами, а також літерами, конфіксами, рідше - словосполученнями [34, с. 93-96].

Особливе місце в словоскладанні займає вивчення мотивів, якими керується мовець при вживанні утворених композитів у мові. Вживання або утворення в мові композитів певним чином мотивується мовцем у кожному конкретному випадку. Під мотивом у даному випадку розуміється причина, що спонукає мовця вжити в процесі мовлення для позначення того чи іншого предмета або явища саме композит, а не іншу конструкцію (словосполучення) [4; 26]. Серед мотивів називають номінацію, мовну економію, посилення вираження, заміну невмотивованих виразів мотивованими, застарілих виразів новими та інші [33; 34; 36, с. 90-92]. Різноманітність типів складних слів, їх різні структурні, граматичні, семантичні та стилістичні особливості, різне походження словотворчих моделей ускладнює їх класифікацію. Німецькими германістами розроблені різні типи класифікацій, які базуються на різних критеріях. Так, наприклад, А.Іскоз, А. Ленкова, М. Степанова, W. Fleischer, I. Barz розглядають два типи композитів, виходячи з двох різних принципів: 1) морфологічного принципу, 2) семантико-синтаксичного. При класифікації складних слів, в основі якої лежить морфологічний критерій, дослідники зазначають, що композити можуть належати до будь-якого класу слів [20, с. 4]. Їх приналежність до того чи іншого класу залежить, як правило, від другого компонента, котрий відбиває граматичні характеристики всього композиту; першим компонентом складного слова може виступати будь-яка частина мови.

Так W. Fleischer та I. Barz пропонують таку морфологічну класифікацію композитів німецької мови [36]:

- складний іменник може мати морфологічну структуру: іменник + іменник (S + S): *das Bungeejumping, die Cargohose, der Cupcake, das Datenroaming, das Einlaufkind*;

- прикметник + іменник (Adj. + S): *das Schwarzbrot, der Rotwein, der Youngtimer*;

- дієслівна основа + іменник (V + SJ): *die Quengelware, das Klaukind, das Schlafkleid, das Speisezimmer*;

- числівник + іменник (ZW + S): *der Eineurojobber, der Zweikampf*;
- займенник + іменник (Pronom. + S): *Ich-AG*;
- прийменник + іменник (Präp. + S): *die Afterparty, die Nachwendzeit*.

Складний прикметник може складатися з прикметник + прикметник (Adj. + Adj.): *dunkelrot, hellblau, kaltweiß*; Іменник + прикметник: *blutrot, stockdunkel, schneeweiß*, основа дієслова + прикметник (V + Adj.): *merkwürdig*, числівник + прикметник (ZW + Adj.): *zweigliedrig*, займенник + прикметник (Pronom. + Adj.): *diesbezüglich*, прийменник + Прикметник (Präp + Adj V); прикметник + дієслово (Adj + VV sw, 1 v)- *Freisprechen, Stillstehen*; числівник + дієслово (ZW + V): *vierteilen*; прислівник + дієслово (Adv. + V): *Vergehen, fortfahren* [36, с. 95-111].

Складні числівники, прислівники, прийменники й інші частини мови можуть складатися з різних слів: *zweihundert, auseinander, vorbei, gegenüber*. За семантико-синтаксичним критерієм розрізняють чотири типи складних слів у німецькій мові:

- 1) означальні складні слова (*Determinativkomposita*);
- 2) сурядні складні слова (*Kopulativkomposita*);
- 3) зсуви (*Zusammenrückungen*);
- 4) зрощення (*Zusammenbildungen*) [37, с. 2; 33, с. 61-69, 73-74; 36, с. 98-103, с. 106-112].

Компоненти означальних складних слів пов'язані між собою підпорядкуванням: перший компонент визначає другий. Другий компонент (основне слово) визначає приналежність усієї єдності до певного класу слів, а, отже, й характер його граматичних категорій і форм [33, с. 55-56; 36, с. 95-97]. Обидва компоненти є значущими в лексичному плані. Наприклад: *Schreibtisch, Zahnarzt, wasserblau, dunkelrot*. Існує ускладнений вид означальних композитів - багаточленні композити. Слово даного типу складається з двох частин: означального й основного слова, але одна з цих частин є в свою чергу складним словом: *Haup'tbahnhof. Haushaltskonferenz, Eisenbahnmagnat*. Особливим

підвидом означальних складних слів с бахувріхі, в яких перший компонент визначає другий.

Вони представляють собою об'єднання в одній одиниці декількох слів або цілого (маленького) речення: *Rührmichnichtan, allerhöchst, stehenbleiben. Tischchen-deck-dich. beiseite* [36, с. 124 125]. Компоненти таких поєднань не втрачають свого самостійного лексичного значення та не ускладнюють його розуміння. Зрощення є результатом взаємодії двох словотворчих процесів - словоскладання і суфіксації або словоскладання і субстантивації. Своєрідність даного процесу полягає в тому, що він перетворює словосполучення, не змінюючи форми останнього, в єдину словоутворюючу основу і взаємодіє при цьому з іншим способом [27, с. 79].

Наприклад: *Frühaufsteher, Gesetzgebung, rotbackig, Dampfheizung, schwerhörig, Dachgartenbedienung*. Як вже зазначалося раніше, існують різні типології композитів. Наприклад, М. Степанова і В. Фляйшер розрізняють дві групи композитів [27, с. 115]. 1) копулятивні композити, 2) означальні композити. Копулятивні композити складаються компонентів, які належать одній і тій же частині мови і пов'язані між собою сполучником [27, с. 115].

Останній компонент означального композита виражений іменником, перший може належати до будь-якого граматичного класу слів. Як перший, так і другий компоненти є значущими в лексичному плані, значення компонентів збігається з лексичним значенням відповідних слів, тобто з їх значенням в самостійному вживанні. Але в ряді випадків той або інший компонент або все слово в цілому зазнає значного переосмислення. Наприклад: *Löwenzahn, Seelöwe, Augapfel*. Особливими випадками означальних композитів є еліптована форма, уточнюючі композити та «посесивні композити» [33, с. 65].

Під еліптованою формою розуміють означальний композит (здебільшого - іменник + іменник), у якого семантичне відношення між компонентами може бути розкрито тільки через введення ланки-посередника: *Bier (glas) decker, Tank (stellen) wart*. Уточнюючі композити відповідають поверхневій структурі

означальних композитів, але семантично побудовані інакше. Для одного з компонентів (першого або другого) характерна лише часткова вторинна мотивація при відсутності семантичної модифікації або синтаксичної транспозиції [36, с. 125]. Наприклад: *Turteltaube* (у тому ж значенні раніше вживалося *Turtel*), *Eichbaum*. «Посесивні композити» мають структуру означальних композитів, їх особливість обумовлена об'єктом, котрий приймається за точку відліку; таким не є - як зазвичай у означальних композитів - безпосередньо другий компонент: *Langbein* означає не «*langes Bein*», а «*der Mensch mit langen Beinen*», *Graukopf*, *Schlafmütze*. У субстантивованих композитах завжди другим компонентом виступає іменник. У означальному композиті перший компонент може бути будь-якою іншою частиною мови. Найбільш поширеним є тип означального складного слова з першим компонентом-іменником. Теоретично будь-який іменник у німецькій мові може з'єднатися з іншим іменником в одне складне слово.

Проблеми семантики виступають на перший план у сучасних лінгвістичних дослідженнях. Це супроводжується підвищенням інтересу до експериментальних розробок, пов'язаних із різними аспектами мовленнєвої діяльності.

Семантика слова як основного знаку мови визначає його місце в лексичній системі мови; має складну структуру й володіє низкою найважливіших функцій (узагальнююча, комунікативна, функція позначення).

Семантика слів охоплює назви предметів, процесів, явищ, відношень між ними, реалій і фантазій, мрій тощо. Вона властива всім повнозначним словам.

Семантичні зв'язки між компонентами німецьких композитів можуть бути різноманітними, в залежності від того, до якої частини мови належить дане з'єднання, як виражений перший компонент даного композита, до якого типу композитів належить дане складне слово: означального або копулятивного. Більш різноманітні семантичні зв'язки можна простежити у складних означальних іменників з першим компонентом іменником, що ж

стосується складних означальних іменників з першим компонентом, вираженим прикметником і дієсловом, то семантичні відношення між компонентами менш різноманітні. Тип копулятивних складних іменників значно менше поширений, ніж тип складних означальних іменників, хоча і тут можна виділити кілька груп з точки зору їх семантики.

Семантичні відношення між компонентами складних іменників Субстантивовані композити завжди мають в якості другого компонента іменник. У означальних композитах перший компонент може бути будь-якою іншою частиною мови. Найбільш поширеним є тип означального складного слова з першим компонентом іменником. Теоретично будь-який іменник в німецькій мові може з'єднатися з іншим іменником в одне складне слово.

Окрему групу становлять назви осіб: *die Anchorwoman, der Ankermieter, der Doorman, der Eineurojobber, das Einlaufskind, die Importbraut, der Jammerossi, der Juniorprofessor, das Klaukind, der Offliner, der Youngtimer, der Zukunftsminister*.

Композити даного типу можуть використовуватися в якості прізвищ: *Neumann, Obermeier*, а також географічних назв: *Deutschland, Niederlande, Altdorf*.

Семантичні типи складних іменників з першим компонентом дієслівною основою також менш численні.

Словоскладання прикметників не відрізняється принципово від словоскладання іменників. Другий компонент складних прикметників представлений прикметником, перший може бути виражений різними частинами мови. Серед складних прикметників також можна виділити означальні і копулятивні композити. Словотвірні значення означальних композитів виявляє ті ж категорії, що й іменник. Наприклад: «цільове»: *halbrund*; «причинне»: *stuttenbissig*; «інструментальне»: *rotgesperrt*; деякі значення відсутні у іменників, наприклад «оперативне»: *eifeubewachsen, pelzgefüttert*.

За допомогою цих елементів виникає можливість надавати дієсловам компонент значення «напрямок», який у базових дієсловах відсутній: *hineinkorregieren, sich hinabwagen*.

Отже, у німецькій медіа сфері найчастіше серед неологізмів-запозичень можна зустріти не лише іменники, а й дієслова, прикметники й прислівники. Кожного дня в світі виникають нові предмети та явища, особливо у сфері науки, техніки, медіа, інтернет.

2.2 Функціональні особливості тематичних груп неологізмів-запозичень у медіа сфері сучасної німецької мови.

Як ми вже з'ясували, причини появи неологізмів як в німецькій, так і в будь-якій іншій мові лежать в немовній площині, тобто, цей феномен безпосередньо пов'язаний з такими факторами як: повоєнна перебудова суспільства, стрімкий розвиток ЗМІ, бізнесу, світового туризму, науки і техніки, поширенням мережі Інтернет і супутникового телебачення в усьому світі. У зв'язку з цим нові слова, зокрема англоамериканізми, потрапили в інші мови. Що стосується англійської мови, вона також зазнавала впливу американського варіанту. Ще на початку ХХ століття британський письменник і публіцист Джордж Оруелл засуджував проникнення нових слів і виразів американського походження, називаючи їх мовою кокні (по глузливому прізвиську жителів Лондона, що належать до нижчих верств населення). На сьогоднішній же день обставини змінилися: в минулому вульгарні і жаргонні американські слова і вирази стали літературною нормою англійської мови, що не може не вказувати на популяризацію англійської мови на масштабному рівні, коли англійська проникає в усі сфери суспільного життя. Це торкнулося і соціально-економічної сфери, де основну частину всіх неологізмів в німецькій мові складають лексичні запозичення. Лексичні одиниці іноземного походження, які запозичуються в національній мові разом з новими поняттями, займають чільне місце в словниковому складі

німецької мови. Неологізми-запозичення, які стосуються цієї галузі, означають процеси, події і явища, які відбуваються в економіці країни, а також назви посад, підприємств, більша частина яких стала новими для німецького суспільства.

Виходячи з вищесказаного, можна виділити наступні тематичні групи:

1) неологізми-запозичення, що належать до сфери економічної політики, наприклад: *die Sanktion* - санкція (*Südafrika hat ein begründetes Interesse an Stabilität und kann nun Mugabes Regime ebenso unter Druck setzen, wie man es auch abgelehnt hat, über Sanktionen aufgrund ihrer Auswirkungen auf die Armen nachzudenken.* - У Південній Африці є особиста зацікавленість в стабільності, і вона може затягнути болти на режимі Мугабе, хоча вона відмовилася розглядати будь-яку форму санкцій через їх вплив на бідних [39];

2) неологізми-запозичення в сфері фінансових відносин, наприклад: - *konvertieren* - перетворювати, конвертувати (*Andere nahmen bestimmte Aspekte des Judentums an, ohne aber zu konvertieren.* - Інші люди брали деякі концепції іудаїзму, але не зверталися в єврейську віру;

- *das Banking* - банкінг, здійснення банківських операцій (*Der Kontinent führt in dem Bereich Mobile Banking.* - Континент лідирує в мобільному банкінгу. [50];

- *die Banknote* - банкнота (*Die Insel hat ihre eigenen Briefmarken, Münzen und Banknoten und der Wechselkurs der Währung entspricht etwa dem der britischen.* - Крім цього, на острові випускають власні поштові марки, а також монети і банкноти, за курсом рівним британському [39];

- *der Export* - експорт (*Selbst mit dem Verfall des Dollars und dem daraus folgenden Anstieg der US-Exporte um 25% in den letzten zwei Jahren wiesen die USA am Ende des vierten Quartals 2019 noch immer ein jährliches Handelsdefizit von etwa 700 Milliarden Dollar (5 % des BIP) auf.* - Незважаючи на зниження долара і на наступне після цього 25% зростання експорту США за останні два

роки, загальний річний торговий дефіцит США в кінці четвертого кварталу 2019 р. все одно склав близько 700 млрд. доларів (5% від ВВП). - [40];

- *der Import* - імпорт (*Seit damals allerdings ist der Anteil der Importe gesunken und diese Entwicklung wird wohl weiter anhalten.* - Однак з тих пір частка імпорту знизилася і повинна продовжити знижуватися. [40];

3) неологізми--запозичення в біржовій лексиці:

- *der Broker* - брокер (*In Chile erntete der Bericht empörten Widerspruch der Broker und Fondsmanager, die davon leben, chilenische Aktien an Investoren zu verkaufen.* - У Чилі звіт був зустрінутий збуреннями з боку брокерів і керівників фондів, які заробляють собі на життя продажем чилійських акцій. [40];

- *der Jobber* - оптовий торговець, робочий, брокер (*Ziemlich gut für einen Jobber - неогано для оптовика*) [40];

4) неологізми-запозичення в сфері торгівлі і комерції:

- *der Kommerz* - комерція, торгівля (*Kommerzielle Fossiliensammler versuchen, in den USA öffentliches Land - Nationalparks und Wildnis - für den Kommerz so zugänglich zu machen, wie es bei Privatland der Fall ist.* - Комерційні колекціонери намагаються перетворити державні землі Сполучених Штатів (національні парки і місця дикої природи) в настільки ж відкриті для бізнесу, як і приватні землі в даний момент [44];

- *der Manager* - директор, менеджер, керівник (*Im kommenden Jahr wird Putins großer Test hinsichtlich des Gasmonopolisten Gazprom sein, der jetzt im gemeinsamen Besitz seiner Manager und des Staates ist.* - Цього року головним завданням Путіна стане питання про контроль над газовою монополією «Газпром», яка на даний момент належить її керівникам і державі [50];

- *der Konzern* - концерн, трест, компанія (*Nicht einmal der amerikanische IBM-Konzern - der mit Stolz auf seine Stabilität verweist - möchte das Risiko leistungsorientierter Vorsorgepläne eingehen* - Навіть американська компанія ІВМ, яка пишається своєю стабільністю, не бажає брати на себе такий ризик як надання співробітникам пенсійних планів з системою встановлених виплат [40];

5) неологізми-запозичення в назвах підприємств та компаній: - *der Holding, die Firm (Ich habe doe Holding verkauft und keinen Zugriff mehr auf die Konten.* - Мені треба зв'язатися з корпорацією, і я переведу гроші; *In Ostasien zum Beispiel haben die Hilfsmassnahmen des IWF nach der Zahlungsunfähigkeit internationalen Kreditebern geholfen, Arbeitern und lokalen Firmen dagegen sehr geschadet.* - Наприклад, у Східній Азії допомога МВФ допомогла міжнародним кредиторам, але завдала важкого удару робітникам і місцевим компаніям) [40];

б) лексичні одиниці в сфері ринкових відносин:

- *das Marketing* - маркетинг (*Xotels fordert die etablierte Ordnung, und wir akzeptieren die Status quo nicht. Wir haben keine Angst, sondern nehmen wir Initiative, machen die Dinge passieren und setzten neue Trends im Revenue Management, Hotel Marketing und Distribution für Hotels* - Xotels пропонує готельний аутсорсинг і послуги з управління готельним бізнесом, які допоможуть Вам зайняти лідируючі позиції на ринку. - [49];

- *der Promoter* - промоутер, людина, яка впливає на підвищення попиту продукції певного виду, робить її популярною (*Da sieht uns ein wichtiger Promoter, und dann schickt er uns nach New York.* - Один з найбільших промоутерів подивиться наше шоу і відправить нас в Нью-Йорк.) [44].

Наступні приклади, які ми хотіли б представити, відібрані на основі електронних німецькомовних економічних видань: *Handelsblatt, Wirtschaftswoche.de, Capital.de*, цифрового словника економічних термінів *Wirtschaftslexikon.com*:

1) *das Investment* - вкладення капіталу, інвестиція, вклад (*Zunächst sollten die Staaten die Geldquellen hinter jedem einzelnen Investment besser verdeutlichen.* - По-перше, уряди повинні краще пояснювати джерела коштів фондів, які стоять за кожною окремо взятою інвестицією);

2) *der Map-Report* - звіт (*Es gab sogar Bemühungen, die Map-Reports der Analytiker zu überprüfen* - Я тільки сьогодні ввечері закінчив два твоїх звіти) [51];

3) *der Banking-App* - банківський додаток (*Ich arbeite mit einer Drittfirma an einer Banking-App* - Я співпрацюю з приватною компанією у виробництві банківського додатка; *Dieser Banking-App garantiert den höchsten Schutz von personenbezogenen Daten und den bei der Kontoaufladung getätigten Operationen* - Цей банківський додаток гарантує високий рівень захисту персональних даних і транзакцій поповнення облікового запису) [49];

4) *das Crowdsourcing* - краудсорсинг, передача деяких виробничих функцій невизначеному колу осіб (*Clarice Africa benennt einige Crowdsourcing-Anwendungen, die nützliche Informationen an Anwohner weitergeben* - Clarice Africa визначив кілька краудсорсинг-додатків, які надають корисну інформацію.) [47].

У сучасному суспільстві в області економіки важливе місце займають англіцизми, що є наслідком зміцнення міжнародних зв'язків. Виходячи з вищенаведених прикладів, можна зробити висновок, що лексичні запозичення є одним з найбільш популярних способів поповнення складу німецької мови в сфері економіки.

2.2.1 Неологізми-запозичення в суспільно-політичній сфері

Велика кількість слів і виразів утворюють назви явищ і предметів суспільно-політичної сфери життя як окремого суспільства, так і системи різних товариств. Можна з упевненістю стверджувати, що дана сфера є досить родючим ґрунтом для формування і вживання неологізмів, наприклад, в питаннях і проблемах політичного, міжнародного характеру, таких як: питання збереження миру, питання оборони державних кордонів, створення соціальних, політичних, економічних, військових організацій і спілок, питання, що стосуються екологічних проблем, боротьба з безробіттям і міжнародним тероризмом, захист людських прав і свобод та інші найважливіші питання.

Лексичний склад, що відноситься до політичної сфери, безперервно і помітно оновлюється, що обумовлено щоденними політично важливими

подіями і явищами, що відбуваються в тій чи іншій державі, утворенням нових політичних посад, появою нових знарядь військової техніки, створенням нових союзів і громадських організацій і так далі.

На сьогоднішній день в словниковому складі суспільно-політичного змісту сучасної німецької мови виділяються дві тематичні групи, на яких ми загострити свою увагу:

1) нова лексика, яка фокусується на проблемах міжнародного політичного життя суспільства;

2) нова суспільно-політична лексика, яка фокусується на німецьких реаліях.

Поняття, які стосуються галузі міжнародної політики, часто видозмінюються і доповнюються. Наприклад, перш ніж виникло слово «*die Nichtpaktgebundenheit*», що означає «неприєднання», існувало багато інших виразів, які представлені в наступному уривку: «*Bei der Darstellung dieses Kampfes ... gehören heute in den Kommentaren, Berichten und Stellungnahmen von Presse, Rundfunk und Fernsehen solche Begriffe wie positive Neutralität, Nichtpaktgebundenheit, Blockfreiheit, Nichtbindung, Nichtverpflichtung, aktive Neutralität, Non-Alignment, Nicht-Ausrichtung u. a. Die Vielfalt der Begriffe ist zunächst verwirrend. Allein sie alle sind ihrem Wesen nach identisch. Sie sind Synonyme für die auf politische Grundhaltung zahlreicher Staaten, namentlich in Asien und Afrika.*». - «Для того, щоб описати цю боротьбу, коментарі, повідомлення та заяви преси, радіо і телебачення на сьогоднішній день включають такі терміни, як «позитивний нейтралітет», «неприєднання», «необов'язковість», «відмова від зобов'язань», «активний нейтралітет», «неузгодженість» і т. д. перш за все, бентежить різноманітність понять. Але всі вони однакові за своєю природою. Вони є синонімами для основної політики багатьох держав, особливо в Азії та Африці [34].

Дуже часто відбувається так, що одні позначення замінюються іншими, точнішими і адекватними в рамках нової конкретної ситуації. Наприклад, в

словнику суспільно-політичної сфери зовсім недавно з'явився новий термін «*das Schwellenland*» = *SL*, що позначає «Країна, що розвивається» і дуже близький за значенням звичного терміну «*Das Entwicklungsland*» (країна, що розвивається): *Darüber hinaus werden Gewerkschaften immer schwächer, während die Globalisierung zu einer Billigproduktion von arbeitsintensiven Waren in China und anderen Schwellenländern geführt hat, worunter Löhne und Beschäftigungsaussichten von ungelerten Arbeitnehmern in den fortschrittlichen Volkswirtschaften leiden.* - Крім цього, позиція профспілок слабшають, в той час як глобалізація привела до здешевлення виробництва товарів з широким використанням праці в Китаї та інших країнах з ринковою економікою, знижуючи заробітну плату, а також перспективи некваліфікованих робітників у країнах з розвинутою економікою [48].

Що стосується слова «*das Entwicklungsland*», воно так само свого часу прийшло на заміну позначення «*unterentwickeltes Land*» (слаборозвинена країна), тому що цей вислів розцінювався як такий, що принижує національну самосвідомість цих країн. Можна сказати, що в якійсь мірі це слово виступило в якості евфемізму, тобто, прибрало зайве емоційне навантаження. Тим часом, в лексичному складі німецької мови на суспільно-політичній тематиці зустрічаються самі різні значення з основою *-land*, що описують особливості економічного рівня конкретних держав. Наприклад, сама політична газета Німеччини «*Frankfurter Allgemeine Zeitung*» пропонує розглянути наступні слова:

- *das Billigland* - дешева країна (*Die Produktionsketten sind mit Arbeitskräftemangel, Lohnerhöhungen und der Abwanderung in Billigländer konfrontiert* - Виробничі ланцюги стикаються з нестачею робочої сили, збільшенням зарплати і загрозою переміщення в більш дешеві країни.) [50];

- *das Hochlohnland* - держава з високим рівнем доходів (*Mit höheren Einkommen in China nehmen Importe aus anderen einkommensschwachen oder aus Ländern mit mittlerem Einkommen schneller zu als Importe aus Hochlohnländern* - У

міру зростання рівня доходів в Китаї, імпорт з інших держав з низьким або середнім рівнем доходів зростає швидше, ніж імпорт з країн з високим рівнем доходів) [48].

- *das Niedriglohnland* - держава з низьким рівнем доходів (*Außerdem sinken auch die Überweisungen der Arbeiter, welche die Auslandshilfe als größten Finanzfluss in Niedriglohnländer überholt haben* - У свою чергу, перекази коштів в країни працівниками з-за кордону, які, будучи найбільшими фінансовими потоками в країни з низьким доходом, зараз затьмарюють субсидії, також перестають виконувати свою функцію) [51];

- *das Schuldnerland* - країна-боржник (*Die Schuldnerländer sind aber trotzdem verpflichtet diese Schulden mit allen Mitteln zu bedienen, einschließlich weiterer Kreditaufnahme und weiterer Verstrickung, die zu weiterer Verarmung führen* - Але все ж, країни-боржники повинні погасити ці борги будь-якими засобами, аж до нових позик, в яких вони заплутуються, що призводить до ще більшого руйнування) [47].

Суспільно-політична сфера вбирає в себе найбільше число інтернаціоналізмів. Саме вони швидко стають загальновідомими. Як приклад візьмемо неологізм «*die Eskalation*», вперше згаданий американським економістом і футурологом Германом Каном в роботі «*Coming Boom: Economic, Political, and Social*». Дане слово позначає «поступове, поетапне нарощування, підвищення рівня» (*Und die Waffe ist eine neue Eskalation. - І зброя - це новий рівень*) [43]. Існують і похідні слова, наприклад, «*eskalieren*», що означає «розширювати, загострювати, посилювати» (*Die Demonstrationen werden eskalieren, in einigen Städten werden ein bis zwei möglichst junge Demonstranten ... von der Polizei erschossen.* - При загостренні демонстрації поліція застрелила кількох молодих людей) [44];

У німецьких текстах інтернаціональні поняття можуть бути замінені кальками, наприклад: *Internationaler Währungsfonds (IWF)* - Міжнародний валютний фонд (МВФ) (*Der Internationale Währungsfonds (IWF) fordert von*

Deutschland angesichts sprudelnder Einnahmen mehr Investitionen, höhere Löhne und Steuerentlastungen - Міжнародний валютний фонд (МВФ) вимагає великих інвестицій, більш високої заробітної плати і податкових пільг від Німеччини в зв'язку з її бурхливими доходами) [44].

Необхідно відзначити, що значну частку лексичних одиниць, що функціонують у сфері міжнародних відносин, складають назви зовнішньополітичних організацій і спілок, що сформувалися в другій половині ХХ століття. Більшість цих назв постійно діють в конкретних сферах комунікації. Але все ж, з'являються і нові позначення як результат нових зовнішньополітичних організацій, рухів і так далі. Наприклад:

- *die Lima-Gruppe* (Аргентина, Бразилія, Перу, Уругвай) (*Hieß es in einer gemeinsamen Erklärung der sogenannten Lima-Gruppe* - Говориться в спільній заяві так званої «групи Ліми») [44];

- *Greenpeace* (вживається без артикля) - Грінпіс, міжнародна громадська організація з охорони навколишнього середовища (заголовок статті «*Bizarrer Streit: Greenpeace-Gründer stellt Klimathese seiner Organisation infrage*» - «Незвичайна суперечка: засновник «Грінпіс» ставить питання про стан клімату своєї організації») [43].

Що стосується зовнішньополітичного складу лексики, то тут дуже багато слів і поєднань, які орієнтовані на центральні проблеми людства - військову загрозу і збереження світопорядку. До терміна військово-політичного дискурсу минулих років відносилися, наприклад:

- *die Waffenbegrenzung* - обмеження у використанні зброї (*Konventionen zur Waffen Begrenzung* - Угоди про обмеження використання зброї) [43];

- *die Rüstungskontrolle* - контроль над озброєннями (*Der Sicherheitsrat ist nach wie vor von der Notwendigkeit überzeugt, den Weltfrieden und die internationale Sicherheit unter anderem durch Abrüstung, Nichtverbreitung und Rüstungskontrolle zu stärken* - Рада Безпеки, як і раніше переконана у необхідності зміцнення міжнародного миру і безпеки на основі, зокрема,

роззброєння, нерозповсюдження та контролю над озброєннями) (заява голови ради безпеки [52]);

- *die Verifizierung* - перевірка, звірка (*Verifizierung und Validierung von Medizinprodukten* - Перевірка і кваліфікаційне випробування медичної продукції) [38];

- *die Umrüstung* - переозброєння, переобладнання (*Unsere Firma hat mehr als 250 Umrüstungen zur Reduzierung der Abgaswerte in den Brennkammern für diverse Gasturbinen durchgeführt* - Ми виробили понад 250 екологічних модернізацій камер згоряння для різних типів газових турбін) [38].

Німецький лексичний склад на суспільно-політичну тематику поповнюється словами з жаргонів злочинних ділків, наркокомпаній, міжнародного тероризму. Більшість з цих слів - слова англоамериканського походження і так далі. Ми б хотіли навести кілька прикладів, запропонованих в німецькому суспільно-політичному онлайн-журналі «*Focus-Online*»:

- *der Hijacker* - викрадач літака (*Passagiere freigelassen - Hijacker haben Besatzung in Gewalt* - Пасажири звільнені - викрадачі літака захопили екіпаж) [43];

- *der Drogenbaron* - глава наркомафії, король наркомафії (*Drogenbarone lassen ganze Familien umbringen* - Королі наркомафії замовляють вбивства цілих сімей) [43];

- *der Luftpirat* - терорист, який здійснює захоплення літака, повітряний пірат (*Luftpirat drohte mit Bomben* - Повітряні пірати погрожують підірвати бомби (заголовок статті)) [43];

Найважливішою характерною рисою нових слів і словосполучень є непередбачуваність їх активності. Це відноситься до суспільно-політичної сфери, де ми спостерігаємо появу однокореневих новоутворень, особливо в тих випадках, де виникає нова проблема суспільно-політичного характеру. Початкові визначення, які не обов'язково позначаються новим словом, залучають суспільний інтерес, вони деталізуються, розширюють своє значення,

що призводить, як наслідок, до виникнення все нових і нових лексичних одиниць.

2.2.2 Неологізми-запозичення в Інтернет-сфері

На сьогоднішній день вже абсолютно неможливо уявити суспільство без сучасних інформаційних технологій, за допомогою яких завжди можна знайти необхідну інформацію, здійснити оплату різних послуг, а також зв'язатися з людиною, перебуваючи за тисячу кілометрів від неї. Завдяки мережі Інтернет людина володіє практично безмежними можливостями. До таких технологій належать всі досягнення науки і техніки кінця XX - початку XXI століття.

Найбільш популярними є засоби спілкування в мережі Інтернет, так як ця площадка дуже зручна для створення, зберігання, передачі, а також обробки інформації. Завдяки всім таким можливостям Інтернет-технології набувають все більшої популярності, а традиційні засоби комунікації поступово відходять на другий план.

Як на німецькомовних Інтернет-сайтах, так і на україномовних джерелах ми часто можемо зіткнутися з неологізмами. При всьому цьому, їх вживання може бути не тільки цілеспрямованим (особливо, це стосується текстів публіцистики), а й випадковим (неологізми-запозичення, виведені самими користувачами соціальних мереж). Але в обох випадках нові слова і словосполучення привертають увагу філологів, що займаються вивченням особливостей німецького мовознавства. Як приклади неологізмів, що відносяться до Інтернет-сфери, ми вивчили коментарі в такій соціальній мережі як «*Facebook*», а також ми розглянули публікації, розміщені на просторах інтернет-порталу «*Deutsche Welle*» за період жовтень-листопад 2020 року. В результаті нами були виявлені наступні неологізми-запозичення:

- *der Fanboy* - фанат (*Naja, früher war ich so etwas wie ein Fanboy von ihm* - Колись я був кимось на кшталт його фаната) [26];

- *simsen* - відправляти СМС (*Meine Nummer ist gespeichert, falls ich anrufe oder simse* - Там уже вбитий мій номер, якщо що, я наберу або напишу) [26];

- *googeln* - шукати в пошуку «Гугл», «гуглити» (*Das kann man googeln.* - Можна загугли) [26];

- *die Eurozone* - Єврозона (*Die Mitgliedschaft in der Eurozone schließt Inflation und Abwertung als Anpassungsmechanismen aus* - Членство в єврозоні заважає інфляції і девальвації виступити в ролі регулюючих механізмів) [26];

- *der Dreikantebreit* - людина зі спортивною статурою, «качок» (*Einer Ihrer aufgeputschten Dreikantebreit hat gerade eben meine gesamte Bürobelegschaft getötet, und der Staatsanwältin das Genick gebrochen!* - Тільки що твій качок в ботфортах просто взяв і побив весь мій персонал і звернув шию окружному прокурору!) [26].

Певні запозичення складені за допомогою словоскладання:

- *die Homepage* - домашня сторінка в Інтернеті (*Ratschlag: Wegen der riesigen Liste von mit verbundenen "... ajax ..." Seiten mit Schlüsselwörtern, die auf dieser Homepage aufgezählt sind, verwende "Finde in der Site" die Funktion unten* - Порада: З огляду на величезного список пов'язаних з "...ajax..." сторінками ключовими словами, перерахованими на цій сторінці, радимо використовувати "Знайти на сторінці" функцію нижче) [26];

- *das Notebook* - портативний комп'ютер, ноутбук (*Ideal für Notebooks, zur Integration von externem Speicher und für mobile Geräte aller Art* - Дуже добре підходить для використання в ноутбуках, зовнішніх накопичувачах і самих різних портативних пристроях) [26];

Деякі елементи запозичених лексичних одиниць трансформувалися в акроніми, тобто, слова, які утворилися початковими буквами, наприклад:

- *das Internet-TV* - Інтернет-телебачення, трансляція звукової і відеоінформації через інтернет (*das Internet-TV ist in Kommen* - Інтернет-телебачення стало дуже популярним) [26];

- *die Webcam* - цифрова камера в Інтернеті, «вебка» (*Mit einer Webcam können Sie auch kostenlose Videoanrufe mit anderen Viber-Nutzern führen* - За допомогою веб-камери можна безкоштовно спілкуватися по відеозв'язку з іншими користувачами програмного забезпечення «Viber») [26].

Характерною особливістю неологізмів даної області є вживання заголовних букв в скороченнях, що характерно для активних і найбільш «просунутих» користувачів соціальних мереж, які економлять використання клавіатури і свого часу. Така форма Інтернет-комунікації характерна для 43% користувачів соцмереж віком від 14 до 30 років. До числа найбільш цікавих і часто вживаних на соціальній платформі «Facebook» скорочень ми віднесли наступні:

- *8tung (Achtung)* - увага;
- *VLG (Viele liebe Grüße)* - велике/сердечне вітання;
- *WTEL (Wir telefonieren)* - зателефонуємо;
- *SB (Schreib back* (замість німецького варіанту «*schrieb zuruck*»)) - напиши/відповідай;
- *NP (No Problem* (замість «*Kein Problem*»)) - немає проблем/без проблем;
- *ME2 (me too* (замість «*Ich auch*»)) - я теж;
- *LOL (Laughing Out Loud* (замість німецького «*Lautes Lachen*»)) - «лол», смішно.

Часто буває так, що новостворені слова і вирази, позначають певні явища або об'єкти, мають безпосередній зв'язок з діяльністю на просторах Інтернету. Такі неологізми-запозичення зображують процеси і зміни, що відбуваються в соціальному житті сучасних людей, поповнюють лексичний склад німецької мови, але, поряд з цим, вони надають і негативний вплив, так як нові слова, аббревіатури і використання англомовних компонентів не завжди розуміються користувачами соціальних мереж більш старшого покоління. Дотримання строгості оформлення, грамотності і цілісності листів йде на другий план, поступаючись місцем скорочень і «емоджі». Особливо, це стосується мови

підлітків, що залишають коментарі в Інтернеті. Крім того, згідно з результатами дослідження, неологізми-запозичення англomовних вкраплень, досить міцно вкоренилися і придбали категорії роду, числа і відмінка. Деякі такі неологізми-запозичення увійшли до вживання нарівні з німецькими словами не тільки в соцмережах, але і в повсякденному житті людини, що дозволяє неологізмам ще більш успішно інтегрувати в мову і вживатися носіями щодня.

2.2.3 Неологізми-запозичення в німецькомовній пресі

Якісна і достовірна інформація відіграє дуже важливу роль в житті соціуму. Завдяки засобам масової інформації вона створюється і поширюється з блискавичною швидкістю. Преса є невід'ємною частиною засобів масової комунікації. Вона включає в себе сукупність масових періодичних друкованих, а також електронних видань для масового читача: газет, журналів, збірників, альманахів [46].

Всім відомо роль журналів і газет, науково-популярної, а також художньої літератури в житті сучасного суспільства. Це основний засіб довготривалого зберігання і передачі всіх людських досягнень від одного покоління до іншого. Крім того, це найважливіше джерело знань, що допомагає зрозуміти закони життя.

Для того, щоб докладніше розглянути роль новоутворень в німецькомовній пресі, як зразкового матеріалу ми взяли електронні версії німецькомовних популярних журналів і газет «*Super Illu*», «*Sprachdienst*», «*Bild*» і «*Das Jugendmagazin*» в яких містяться статті, привабливі для молоді. Крім встановлення теми статей, де є неологізми-запозичення, ми також виявляли спосіб словотворення, взявши за основу класифікацію М. Д. Степанової і І. І. Чернишової [21, с. 140].

У розглянутих нами прикладах М.Б. Тарасова показово представила неологізми-запозичення, тобто, «слова з ясною словотворчою структурою, які складаються з компонентів, що вже використовувалися в іншому поєднанні в інших словотворчих конфігураціях» [22] наприклад:

- *der Wohlstandsmüll* - покидьки добробуту (*Das Wort Wohlstandsmüll als verächtliche Bezeichnung für Menschen, die nicht willens oder nicht in der Lage sind, zu arbeiten* - Слово «покидьки добробуту» висловлює презирливе ставлення до людей, які не хочуть або не в змозі працювати) [52];

- *die Organspende* - донорство органу, жертвування органом для трансплантації (*Die Organspenden retten Leben* - Донорство органів рятує життя) [47].

Найчастіше, це складені слова, де присутні дві основи, наприклад:

- *das Humankapital* - капітал у вигляді робочої сили, людський капітал (*Bis 2012 fiel der Anteil des Humankapitals am BIP Chinas fast auf Null zurück, während die Akkumulation festen Kapitals etwa 60% zum Gesamtwachstum beitrug* - До 2012 року внесок людського капіталу в зростання ВВП Китаю впав практично до нуля, а нагромадження основного капіталу склало близько 60% від загального зростання) [49].

Далі ми б хотіли розглянути неологізми-поєднання слів, які сформувалися на основі перетворення мовної частини в складовий термін, наприклад:

- *weiche Ziel* - легкодоступная мета, легка мішень (*Afrika ist das einzig verbliebene so genannte «weiche Ziel» der Welt, wo ausländische Mächte sich den Zugang zu den Mineralressourcen auskämpfen können* - Африка - це єдина в світі «легкодоступна мета», де іноземні держави можуть боротися за доступ до корисних копалин [43];

- *virtuelle Realität* - віртуальна реальність (*Es wurde zu einer alternativen Existenz, meiner virtuellen Realität* - Це перетворилося в альтернативний засіб до існування, віртуальною реальністю [49].

Також можна сказати, що це стійкі поєднання слів нефразеологічного типу, іншими словами, «лексичні єдності» [21].

Власне неологізмів у вивченому нами матеріалі не так багато. Власне неологізми-запозичення - це «нові слова, які раніше не використовувалися в мові і не зафіксовані в словниках» [13]. В першу чергу, вони включають в себе запозичення, наприклад:

- *Outsourcing* (з англійської мови) - аутсорсинг, залучення організацій або фахівців зі сторони для виконання допоміжних завдань (*Aus der Debatte über Outsourcing sind zwei Lektionen zu lernen* – З їх дебатів з приводу аутсорсингу необхідно взяти два уроки [50];

- *Tsunami* (з японської мови) - цунамі, величезна хвиля, викликана землетрусами (*Dieser Tsunami war 170 Meter hoch* - Це була гігантська хвиля заввишки 170 метрів [43];

- *Paparazzi* (з італійської мови) - нав'язливий фотограф, папараці (*Geburtstag im Januar 2017 konnte Middleton ihr Haus in London wegen der Paparazzi nur unter Polizeischutz verlassen.* - В день народження в 2017 році Міддлтон змогла вийти з дому тільки у супроводі поліцейських [44].

Неологізми-значення складають найменшу групу. Їх ще називають семантичними неологізмами. Це семантичні новоутворення, де морфологічна структура слів не змінюється, наприклад, іменник «*der Schläfer*». У словнику *Deutsches Universal Wörterbuch* видавництва *Duden*, було дано два значення: 1. «*jmd., Der schläft, der Schlafender*» («той, хто спить, той, хто лежить»). 2. «*Bilch*» (зоол. «*Соня*»). У десяти tomному виданні «*Duden*» 2010 року до них приєдналося нове значення: (*Jargon*) «*der Perspektivagent*» («бездіяльний шпигун, який чекає слушної нагоди для початку своєї діяльності»). У новітніх текстах преси це слово використовується в значенні «*auf Einsatz wartender Terrorist*» («терорист, який чекає своєї участі в терористичних діях») [22].

Неологізми-запозичення відображають зміни, що відбуваються в соціумі. Наприклад, геополітичні зміни в Європі породили безліч різних новоутворень в сучасній німецькомовній пресі:

- об'єднання Німеччини з усіма наслідками: (*die Osterweiterung* - розширення на схід (*Der Grund für diese Diskriminierung, besonders in Europa, liegt in der kulturellen Ablehnung von Immigranten aus fremden Kulturkreisen, was vielleicht die Abwesenheit von massiven Protesten gegen die Osterweiterung der EU erklärt* - в основі цієї дискримінації, особливо в Європі, лежить культурна неприязнь до іммігрантів з країн і регіонів, культура яких чужа європейській, що частково пояснює відсутність масових виступів проти розширення Європейського Союзу на схід.), потім - інтеграція Європи (*das Euroland* - країна Європейського валютного союзу, *das Eurogeld* - єврогроші), війна на Балканському півострові (*der Kosovo-Krieg* - війна НАТО проти Югославії, *ethnische Säuberung* - етнічна чистка).

Внутрішньополітичні події, що відбуваються в Німеччині, також породили безліч нових слів і виразів, а саме: нові законопроекти, політичні установки, реформи і так далі, наприклад:

- *Agenda 2010* - повістка дня 2010 *Hartz IV* - допомога по безробіттю, соціальна допомога;

- *die Öko-Steuer* - екоподаток, «зелене» оподаткування;

- *der Ein-Euro-Job* - «євро» роботи, соціальні роботи з оплатою з розрахунку 1 євро на годину, обов'язкові для одержувачів допомоги по безробіттю другого типу. Покликані обмежити можливість лівих заробітків для безробітних.

Також тема міжнародної комунікації, міграції, ставлення до іноземців, зокрема до біженців, виявляється в неологізмах-запозиченнях: *durchrasste Gesellschaft, ausländerfrei* - вільний від іноземців.

Виходячи з вищенаведених прикладів, ми можемо зробити наступні висновки: по-перше, оновлення лексичного складу німецької мови за рахунок

неологізмів-запозичень здійснюється завдяки різноманітним мовним явищам, найбільш ефективними з яких є словотвір; а по-друге, всі неологізми-запозичення в німецькомовній пресі відображають соціально-економічні, а також культурні зміни в Німеччині початку ХХІ століття.

2.2.4 Неологізми-запозичення в комп'ютерній сфері

Найчастіше, комп'ютерна термінологія являє собою запозичення, які прийшли з англійської мови. Ці слова отримали назву «комп'ютерні запозичення». При розгляді лексичного матеріалу, можна зробити висновок, що основна частина новоутворень в німецькій мові - це слова англо-американського походження. Для запозичень характерна зміна правопису слів, тобто, іменники пишуться з великої літери, а до дієслів в інфінітиві додається закінчення -n і -en, наприклад: *fatten* - «чатитись», листуватися (*Schneller chatten mit WhatsApp* - Швидкий спосіб спілкування в WhatsApp [44]).

При морфологічній інтеграції всі іменники набувають граматичний рід, наприклад: іменник «*das Mousepad*» (килимок для мишки) у множині набуває закінчення -s (*Die optische Sensoren, die wie die Mousepads eines Notebooks reagiert* - Оптичні датчики, які реагують як килимки для миші [44]).

Наступна група новоутворень охоплює лексичні одиниці, які складаються з наявних в німецькій мові коренів і формативів (афіксів). Сюди відносяться слова, складені з двох частин: англійської та німецької: *doppelklicken* - двічі клікати мишкою (*Doppelklicken Sie in der Systemsteuerung auf das Symbol Java Plug-in* - Двічі клікніть мишею значок Java Plug-in на панелі управління) [44].

Як в німецькій, так і в інших мовах може бути проведене перенесення значення слова. Наприклад, візьмемо дієслово «*herunterfahren*», початкове значення якого «з'їжджати, сходити, спускатися». Згодом дана лексична одиниця набула нового значення з комп'ютерній сфері «Відключати, закривати

програму» (*Standardeinstellung für das Herunterfahren* - команда вимикання за замовчуванням).

Одним з центральних способів утворення нових слів, що відносяться до комп'ютерної та технічної термінології, є метафоризація. Це основний спосіб формування семантичних неологізмів-запозичень в цій новій сфері. Наприклад, іменник «*der Anker*», який є семантичним неологізмом-запозиченням і має значення «ярлик», заснований на метафорі (*Geben Sie den neuen Anker ein und klicken Sie auf OK* - Введіть нову назву ярлика та натисніть кнопку ОК [49]).

Завдяки технічному і комп'ютерному розвитку в усьому світі, велика частина запозичених слів і виразів. Що відносяться до даної області, не змінюються:

- *der Laptop* - портативний персональний комп'ютер (*Extrem dünn: Der Laptop von Microsoft* - надтонкий ноутбук від Microsoft) [44];

- *der Avatar* - віртуальна картинка на головній сторінці користувача, «аватарка» (*Was für ein schöner Avatar!* - Яка красива «аватарка»!) [26].

Ще одна група термінів технічної сфери охоплює неологізми-запозичення, сформовані за допомогою афіксації. Сюди входять неологізми-запозичення на *-er* і на *-ing*:

- *der Pager* - пейджер, радіоприлад, службовець для передачі інформації (*Funkmeldeempfänger und Pager* - портативний радіоприймач і пейджер [50];

- *der Brauser* - браузер, комп'ютерна програма для перегляду інтернет-сайтів (*Welcher Browser ist der beste?* - Який браузер найкращий? [47];

- *das Banking* - банкінг, здійснення банківських операцій через комп'ютер за допомогою телефону (*So schützt ihr euch beim Online -Banking vor Betrügern* - Так Ви захистите себе від шахраїв в онлайн-банкінгу [44];

В окрему групу входять запозичені слова, які сформувалися додатком латинських префіксів *extra-* (вища ступінь), *hyper-* (великий, найвища ступінь), *inter-* (взаємозв'язок, розташування між чимось), *intra-* (що знаходиться всередині, спрямований всередину), *super-* (вища якість, головний):

- *der Hypertext* - гіпертекст, сукупність текстів, графічних зображень та інших інформаційних даних в комп'ютерній мережі (*...in Genf die technischen Standards des Hypertext-Systems World Wide Web* - в Женеві знаходяться технічні стандарти гіпертекстової системи World Wide Web [44]);

- *das Interface* - інформ, з'єднання (*High Definition Multimedia Interface* - мультимедійний інтерфейс високої чіткості [44]);

- *der Superhighway* - глобальна комп'ютерна система з великими можливостями обміну інформацією (*Tesla baut den elektrischen SuperHighway* - Тесла будує електричну супермагістраль [44]).

Таким чином, ґрунтуючись на вивченому матеріалі в комп'ютерній області, можна зробити висновок про те, що більшість комп'ютерних неологізмів - це англійські слова або ранні запозичення з високою здатністю до розширення лексичної і граматичної парадигми.

2.2.5 Неологізми-запозичення в медичній термінології сучасної німецької мови

Найчастіше відбувається так, що ускладнення характеру термінологічних процесів часто призводять до того, що розвиток і поширення лексики в спеціальних областях стає практично некерованим. Так, необхідно визнати, що врегулювання і систематизація термінів, які стосуються медичної сфери відіграє важливу роль для успішної взаємодії фахівців, публікації наукової та довідкової літератури, зміцнення міжнародних відносин, для обміну досвідом, створення комп'ютерної техніки.

Лексичні одиниці, що належать до галузі медицини, не становлять собою ізольований пласт в системі мови. Число медичних термінів постійно зростає, також завдяки загальноповживаній лексиці, що можна пояснити взаємодією медичного словникового складу з літературною мовою.

Переміщення слів з пласта загальноповживаної лексики в медичну термінологію має безпосередній зв'язок з термінологізаційним значенням. Термінологізація загальноповживаної лексичної одиниці робить її виразником спеціального поняття, яке виконує дефінітивну функцію.

Термінологізація - це особливість одного і того ж слова функціонувати в нетермінологічних і термінологічних значеннях, або супроводжуватися зміною його семантики: зміною обсягу значення загальноповживаного слова або зміною змісту його значення (метафоризація і метонімізація).

До безладної зміни значень відноситься звуження і розширення значень загальноповживаних слів. наприклад, іменник «*der Ader*» до XVI століття, означав «трубчастий орган для води, їжі, повітря», «сухожилля», «пуповина», «нерв», але, втративши з часом всі ці значення, він набув лише одне - «кровоносну судину» (*Stickstoffmonoxid erweitert Adern* - окис азоту сприяє розширенню судин) [48]. Слово «*das Glied*» позначає «орган, член, кінцівку», «окрема частина цілого». Що стосується медичного терміна «*das Glied*», то крайнього значення («окрема частина цілого») у нього немає, але від значення «член» утворилися значення «фаланга» і «членик» (*Er tat so, als würden an seinem Mittelfinger die beiden oberen Glieder fehlen* - Він зігнув середній палець, як ніби в ньому бракувало двох фаланг) [50].

Іменник «*der Schenkel*» в загальноповживаному значенні і в складі медичної лексики мав безліч значень «стегно», «нижня кінцівку». У XVIII столітті він втратив перше значення, але в складі медичної термінології отримав нове - «ніжка» і «стебло».

Наявність слів з безліччю значень пояснюється їх приналежністю до загальнолітературної мови. Багатозначність медичних слів німецької мови фіксується за допомогою тлумачних термінологічних словників.

У багатозначних термінах їх значення завжди внутрішньо пов'язані. Тому всі значення таких слів формують певну систему.

Наприклад, медичний термін «*die Brücke*» - «міст», «зубний протез» був утворений завдяки метафоричному переносу по функції загальнолітературного слова «*die Brücke*» - «міст, місток». Смысловий зв'язок у цих значень зберігається, і тому не з'являються різні слова-омоніми.

Іменник «*Die Brücke*» виступає як слово з безліччю значень. В рамках медичної термінології воно означає «варолієв міст» (частина ствольовидного відділу головного мозку), яке також утворилося на основі метафоричного перенесення. Хоч і похідні значення відносяться до різних сфер медицини (до стоматології і анатомії), між ними відчувається зв'язок, а вживання однієї лексеми на позначення двох пов'язаних понять в межах однієї термінології в термінологічній теорії і практиці є полісемія, в цьому випадку в наявності різні значення одного багатозначного слова, за двома з яких - «міст (зубний протез)» і «варолієв міст» воно увійшло до складу медичної термінології німецької мови (*Poliermittel für die Brucken* - препарати для полірування зубних протезів).

Запозичення також значною мірою вплинули на освіту медичної термінології сучасної німецької мови. На сьогоднішній день особливо чітко спостерігається тенденція до інтеграції мови та проникнення запозичених лексичних одиниць.

Наприклад, слово «*die Medizin*» потрапило в німецьку мову зі значенням «медицина», а пізніше набуло іншого значення «медикамент, лікарський засіб»:

- *Gentechnik ist in der Medizin - und Lebensmitteltechnologie weithin anerkannt* - Генна інженерія широко застосовується в медицині і технологіях харчової галузі [44];

- *Nehmen Sie diese Medizin zwischen den Mahlzeiten* - Приймайте ці ліки між прийомами їжі [51].

Крім запозичень, важливим способом поповнення німецької термінології медицини виступає словотвір. До числа найбільш продуктивних прийомів творення нових слів відносяться аббревіація і словоскладання.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що важливе місце в оформленні термінологічного складу медичної сфери займає інтеграція мови.

Таким чином, в результаті дослідження ми встановили і розглянули тенденції та закономірності функціонування німецьких медичних термінів, пов'язані з їх смисловими особливостями.

Висновки до розділу 2

Отже, у другому розділі ми розглянули такі найважливіші сфери вживання неологізмів-запозичень, як інтернет-сфера, суспільно-політична сфера, преса та журнали, рекламна сфера, економічна сфера, медична, а також комп'ютерна сфера. Слід сказати, що кожна із даних областей є невід'ємною частиною мови засобів масової інформації, а значить безпосередньо впливає на світогляд і психологію людини, певною мірою формує її потреби і інтереси. Сучасна людина дбає про свій час і засоби, що ще раз доводить високу роль ЗМІ, які сприяють швидкому поширенню інформації, забезпечує комунікацією людей, що знаходяться в абсолютно різних точках світу.

Завдяки активності ЗМІ, людство насправді стає єдиним. Люди можуть спілкуватися без кордонів, подорожувати, і все це відбувається майже неконтрольовано.

Разом з цим, важлива роль засобів масової інформації в житті сучасного суспільства проявляється в блискавичній реакції на актуальні явища і події. Формування уявлень про норми поведінки - також завдання ЗМІ.

Діяльність ЗМІ має безпосередній зв'язок з потребами, а також постійно змінюваними духовними, соціальними, політичними та економічними запитами сучасних людей.

Проведений нами аналіз також показав, що неологізми-запозичення в ЗМІ

мають досить широке вживання. Найчастіше новостворені лексичні одиниці позначають якийсь предмет або дію, пов'язану з діяльністю в різних сферах, наприклад Інтернет, або друковані повідомлення в пресі. Поповнення складу сучасної німецької мови за рахунок введення неологізмів-запозичень є природним мовним явищем, так як, з огляду на появу нових предметів, невідомих раніше, стандартного набору одиниць може не вистачити, щоб повноцінно описати нові характеристики, пов'язані з ним.

Неологізми-запозичення в засобах масової інформації відображають соціальні явища. Як ми вже з'ясували, з одного боку, вони збагачують склад німецької мови, але, з іншого, роблять і негативний вплив, так як звичні слова і стійкі вирази вживаються все рідше. Ми також розглянули дане явище, вивчивши мову молоді та підлітків, переглянувши їх коментарі в соцмережах. Крім того, як показують результати дослідження, найбільш частотні серед неологізмів-запозичень – є етозапозичення англо-американського походження, які міцно встигли вкоренитися в лексиці німецької мови, а також асимілювали, придбавши категорії роду, числа і відмінка. Більшість запозичених іменників і дієслів стали вживатися нарівні з німецькими словами не тільки в рекламі, але і в повсякденному житті, а придбання ними субстантивними категоріями системи німецької мови, дозволяє неологізмам-запозиченням успішно інтегруватися в мову і використовуватися носіями в мові.

В результаті проведеного аналізу було встановлено, що неологізм-запозичення - це новостворення, якого не було раніше в мові, лексична одиниця, переміщена в німецьку мову і як німецька лексична одиниця, яка бере участь у виробництві нових слів в комбінаціях з запозиченими компонентами з іншої мови, набуває нового значення.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі було досягнуто мети, сформульованої на початку дослідження на основі аналізу лінгвістичної літератури встановлено та розкрито сутність понять «неологізм-запозичення», «медіа сфера».

Опрацювання цих понять дозволило вільно оперувати ними в ході написання магістерської роботи. Було встановлено способи виникнення неологізмів-запозичень, а також їх основні особливості у німецькій мові. Німецька мова, як і будь-яка інша, активно реагує на нові умови життя, виробляючи безліч неологізмів-запозичень, що є природними явищами, які відображають актуальні соціально-економічні, політичні, культурні взаємодії Німеччини з іншими державами.

Було також визначено, що збільшення числа неологізмів-запозичень є позитивним процесом в разі, коли у них немає аналогів в німецькій мові і вони заповнюють так звані лакуни (пропуски) в мовному середовищі.

Якщо з'являється тенденція замінювати повністю звичні слова і вирази «імпортними» синонімами, то швидше за все тут мають місце психологічні причини, а саме бажання сліпо відповідати нормам і поведінці людей в зовсім іншому мовному середовищі, копіювати фрази, подачу інформації і так далі. Було зазначено, що закордонний аналог це щось більш піднесене, цікаве, якісне, ніж його німецький варіант. У прагненні сліпо копіювати іноземні зразки, люди поступово втрачають свою національну унікальність, свою літературну мову, так як саме вона відображає образ думок і життя. Звідси впливає наступне: втрачається інтерес до рідної мови, літератури та культури, знижується рівень грамотності та мовної і загальної культури.

У даній роботі на матеріалі сучасної німецької преси були розглянуті особливості будови, функціонування неологізмів-запозичень XXI століття в німецькій мові.

У межах дослідження було вивчено, розглянуто поняття неологізму-запозичення, розглянуті класифікації неологізмів-запозичень за типом лексичної одиниці і способом утворення, функції неологізмів-запозичень в пресі, а також був узагальнений досвід перекладу неологізмів-запозичень окремих авторів.

У даній роботі було сформульовано визначення неологізму – запозичення.

Було прокласифіковано неологізми-запозичення за такими принципами: за типом мовної одиниці, за новизною мовної одиниці, за видам і способами утворені. Найбільш релевантними для даної роботи стало розгляд класифікацій неологізмів-запозичень за типом мовної одиниці і способом утворення. Обидві класифікації належать Д. Штеффанс і О.А. Нікітій, авторам останнього друкованого словника неологізмів-запозичень:

- 1.Класифікації неологізмів-запозичень за типом мовної одиниці
- 2.Способи утворення неологізмів-запозичень:
  - 1) складні слова:
    - а) детермінативний композит;
    - б) контамінація;
  - 2) похідні слова:
    - а) експліцитно дериват;
    - б) конверсія;
  - 3) дієслівні одиниці з превербов;
  - 4) скорочені слова та
  - 5) симплекси або непохідні слова.

У процесі аналізу всіх досліджуваних неологізмів-запозичень було сформовано такі тематичні групи: «Інтернет і ЗМІ». «Суспільство». «Техніка». «Політика і закони». «Економіка». «Транспорт». «Зовнішність і одяг». "Довкілля". «Оборона і зброя», «Відпочинок і розваги». Тематичний

аналіз неологізмів-запозичень показав найбільшу наповненість групи «Інтернет і ЗМІ», найменшу - «Оборона і зброя» і «Відпочинок і розваги».

Дослідження способів утворення неологізмів-запозичень виявило, що найпродуктивнішим з них є словоскладання, присутня велика кількість запозичених слів англійського походження, що підтверджує думку про насичення сучасної німецької мови англо-американізмами.

Наступним кроком у дослідженні стало розгляд функцій неологізмів-запозичень в німецькій пресі. Було підтверджено думку більшості лінгвістів про функції, які виконуються неологізмами-запозиченнями в ЗМІ.

В результаті дослідження ми дійшли виснову що, що неологізми-запозичення - це необхідне явище в рамках сучасного життя суспільства, але з іншого боку, їх слід вживати вдумливо і там, де це дійсно доречно.

Перспективою дослідження в даній області може стати подальше вивчення неологізмів-запозичень на підставі більшого корпусу одиниць і двомовного матеріалу, так як через обмеженість роботи нами було проаналізовано тільки одне джерело такого типу, а саме сайт www.inopressa.iu. Крім того, окремо можуть бути досліджені неологізми-запозичення англо-американського походження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адорно Теодор. Эстетическая теория — М.: Республика, 2011. — 526 с.
2. Ажигова Т. М. Активизация аббревиации как способа образования новых слов// *Lingua-universum*. Изд-во «Пилигрим», Назрань, 2016., No 4.
3. Арутюнова, Н. Д. Язык и мир человека. 2-е издание / Н. Д. Арутюнова. — М.: Языки русской культуры, 2019. — 37 с.
4. Алиаскарова Г. Ф. Сравнительный анализ неологизмов в русском и немецких языках: дисс. . к. филол. н. Чебоксары, 2016. 203 с.
5. Андриенко В. П. Трудности перевода неологизмов [Электронный ресурс] / В. П. Андриенко, Е. Ю. Шеф. – URL: <https://scientificmagazine.ru/images/PDF/2017/17/trudnosti-perevoda-neologizmov.pdf> (дата обращения: 10.02.2019).
6. Белоус, А. Н. Неологизмы немецкого языка: современное состояние и пути проникновения [Текст]: учеб. пос. для студ. перевод. отделений / А. Н. Белоус, А. Л. Мищенко. - Кировоград: РИО КГПУ им. В. Винниченко, 2016. - 112 с.
7. Горбачевич К.С. Нормы современного русского литературного языка. 3-е изд., испр. - М.: Просвещение, 2009. - 208 с.
8. Зеленецкий А.Л., Новожилова О.В. Теория немецкого языкознания. Учебное пособие. — М.: Академия, 2013. — 400 с.
9. Зильберт, А.Б. Спортивный дискурс: точки пересечения с другими дискурсами (проблемы интертекстуальности) [Текст] / А.Б. Зильберт // Язык, сознание, коммуникация. - М., 2011.
10. Касьянова Л. Ю. Коннотативно-прагматическое содержание неологизма // Известия государственного педагогического университета имени А. И. Герцена. СПб., 2017. - 48 с.
11. Клушина Н. И. О модном способе окказионального словообразования. М.: Русская речь, 2010. 51 с.

12. Кобзева И. М. Лингвопрагматический аспект анализа языка СМИ// Язык средства массовой информации / под ред. М. Н. Володиной М., 2008. - 760 с. Коммерческий словарь / Под общ. ред. А.Н. Арзилияна. М.:Фонд "Правовая культура", 2012.

13. Михеева Е.И. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук «Неологизмы современного немецкого языка». - Курск, 2015. - 289 с.

14. Морозова О.Н., Носкова С.Э. О некоторых тенденциях языковых изменений в германской лингвокультуре. - Электронный научный журнал «Мир лингвистики и коммуникации» [Электронный ресурс]. -Тверь: ТГСХА, ТИПЛиМК, 2007. - № 1 (6). - Режим доступа: <http://www.tverlingua.ua> (дата обращения 8.11.2020)

15. Лопатин В.В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования. - М.: Наука, 2003. - 152 с.

16. Неологизм [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.krugosvet.ua/enc/gumanitarnyenauki/lingvistika/NEOLOGIZM.html> (дата обращения 2.11.2020)

17. Новицкая Т.М., Кучин Н.Д. Практическая грамматика английского языка. — М.: Высшая школа, 2013. — 399 с.

18. Розен, Е.В. Лексика немецкого языка сегодня: учеб. пособие / Е.В. Розен. - М.: Высшая школа, 2006. - 314 с. Розен, Е.В. На пороге 21 века. Новые слова и словосочетания в немецком языке [Текст] / Е.В. Розен. - М.: Издательство «Менеджер», 2006. - 192 с.

20. Романов А.А., Морозова О.Н., Носкова С.Э. - Quo vadis, Deutsch? Разговор с изучающим современный немецкий язык. 2007. - 222 с.

21. Салимова, Д. А. Двуязычие и перевод. теория и опыт исследования [Текст]: монография / Д. А. Салимова, А. А. Тимерханов. - Москва: Флинта Наука, 2012. - 277 с.

22. Степанова М.Д., Чернышева И.И. Лексикология современного немецкого языка. - М., 2013.
23. Степанова, М.Д., Фляйшер В. Теоретические основы словообразования в немецком языке/ М.Д. Степанова, В. Фляйшер - М.: Высшая школа, 2004. - 264 с.
24. Тарасова, М. В. Об отношении заимствования и интерференции [Текст] / М. В. Тарасова, Ж. Багана, А. Н. Безрукая // Вестник Российского университета дружбы народов. Сер. Лингвистика. - 2018. - № 1.
25. Цзя Лэжон. Социальная лингвистика и современный язык. Пекин, 2018.
26. Щербак А. С. Диалектная ономастика в традиционном и когнитивном аспектах // Вопросы когнитивной лингвистики. 2014. №4. 22 с.
27. Жукова С. В. Основные тенденции в образовании неологизмов (на примере экономических текстов) [Электронный ресурс] // Исследование различных направлений современной науки. VIII Международная научно-практическая конференция. – М.: Издательство «Олимп», 2016. – С. 343–347.
28. Попова Т. В. Неология и неография современного русского языка : учеб. пособие / Т. В. Попова, Л. В. Рацибурская, Д. В. Гугунава. – М.: Флинта, 2011. – 168 с.
29. Котелова Н. З. Избранные работы / Н. З. Котелова // Российская академия наук; Институт лингвистических исследований. – СПб.: Нестор-История, 2015. – 276 с.
30. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. – М.: Флинта: Наука, 2013. – 320 с.
31. Матвеева Т. В. Полный словарь лингвистических терминов. – Ростов н/Д: Феникс, 2010. – 562 с.
32. Schippan T. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / T. Schippan. – Tübingen: Niemeyer, 2012. – 310 S.

33. Инжечик А. А. Образование неологизмов в политической терминологии современного немецкого языка // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2017. – №1(67): в 2-х ч. – Ч. 1. – с. 108–113.

34. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов и понятий. – Назрань: Пилигрим, 2016. – 610 с.

35. Медведева Е. В. Лексикология немецкого языка: Лекции, семинары, практические занятия. Учебное пособие / Е. В. Медведева. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 448 с.

36. Солганик Г. Я. Стилистика текста [Электронное издание]: учеб. пособие / Г. Я. Солганик. – 12 изд., стер. – М.: ФЛИНТА, 2015. – 256 с.

37. Хехерль А. А. Актуальные проблемы перевода немецких публицистических текстов на русский язык // Семантика и функционирование языковых единиц разных уровней. – Иваново: Ивановский государственный университет, 2015. – с. 372–375.

38. Радченко М. В. Причины и способы появления окказиональных слов в языке прессы [Электронный ресурс] // Современные исследования социальных проблем. – Электронный научный журнал, 2013. – №4(24). – URL: www.sisp.nkras.ru (дата обращения: 09.02.2019).

39. Хехерль А. А. Актуальные проблемы перевода немецких публицистических текстов на русский язык // Семантика и функционирование языковых единиц разных уровней. – Иваново: Ивановский государственный университет, 2015. – с. 372–375.

40. Майер В. С. Стратификация аббревиатур-неологизмов в общественно-политических текстах и особенности их перевода на русский язык // Наука сегодня: реальность и перспективы [Текст] : материалы международной научно-практической конференции, г. Вологда, 28 февраля 2018 г.– Вологда: ООО «Маркер», 2018. – в 2 частях. – Часть 2. – с. 31–32.

41. Шалина Л. В. К вопросу о сущности неологизма в современной лингвистике // Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г. Белинского. – Пенза: Пензенский государственный педагогический университет им. В.Г. Белинского, 2007. – №8. – С. 73–77.

42. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с. Bussmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. / H. Bussmann. – 2 Aufl. – Stuttgart: Alfred Kröner Verlag, 2010. – 904 S.

43. Barz I. Grundlagen der Lexikologie.Terminologie / I.Barz. — Leipzig, 2018. — 6 S.

44. Bär J.A. Deutsch im Jahr 2010. Eine sprachhistorische Standortbestimmung // Die deutsche Sprache zur Jahrtausendwende. Sprachkultur oder Sprachverfall/ Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich, 2010.

45. Grosse R. Sprachliche Normen als soziale Normen und ihre Bedeutung für die Verbreitung von Neologismen / R. Grosse // Linguistische Arbeitsberichte 18. - Leipzig, 2017.

46. Krämer W. Babylonische Verwirrung der deutschen Sprache // Die Welt. 2018. 4 Mai.

47. Lüger H.-H. Pressesprache / H.-H. Lüger. – 2., neu bearbeitete Aufl. – Tübingen: Niemeyer, 1995. – 136 S.

48. Lüger H.-H. Pressesprache / H.-H. Lüger. – 2., neu bearbeitete Aufl. – Tübingen: Niemeyer, 1995. – 136 S.

49. Neologismus, der Okkasionalismus [Neologismus [Электронный ресурс]].

- Режим доступа: <http://de.wikipedia.org/wiki/Neologismus> (дата звернения 12.11.20)

50. Neues aus dem Musterzimmer vom Hotel ALLES PALETTI - Karls Erlebnis Dorf [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=gZnt2txG7Tw> (дата звернения 18.11.2020)

51. Ruth Klappenbach und Wolfgang Steinitz. WdG = Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache. 6 Bände. Berlin, 2014-2017. 2130 S.
52. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache/ Tübingen: Niemeyer, 2012. — 310 S.
53. Schneider W. Stilistische deutsche Grammatik. Die Stilwerte der Wortarten, der Wortstellung und des Satzes. Freiburg, 2017: 24 S.
54. Schütte D. Das schöne Fremde. Angloamerikanische Einflüsse auf der Sprache der deutschen Zeitschriftenwerbung // Studien zur Kommunikationswissenschaft. Opladen, 2016. Bd. 16. S 409.
55. Linguistisches Wörterbuch by Theodor Lewandowski, 2016 - 473 S.
56. Duden. Deutsches Universalwörterbuch [Electronic resource] / Duden. - Die CD-ROM basiert auf der 5., neu bearbeiteten und erweiterten Auflage der Buchausgabe. - Mannheim: Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG, 2013. - Title from screen.
57. Helmut Glück. Metzler-Lexikon Sprache. Stuttgart - Weimar, 2013. Klappenbach R., Steinitz W. Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache. - Berlin, 2019 - 1978.
58. Lexikon sprachwissenschaftlicher Termini. VEB Bibliographisches Institut, 2015. — 281 S.
59. Der Tagesspiegel. [Електроний ресурс] <https://www.tagesspiegel.de/> (дата звернення 15.11.2020)
60. Der Spiegel. [Електроний ресурс] <http://www.spiegel.de/spiegel/print/index-2015-52.html> (дата звернення: 30.11.2020).
61. Das Sportbild. [Електроний ресурс] <https://sportbild.bild.de/> (дата звернення 12.11.2020)
62. Tatsachen über Deutschland. [Електроний ресурс] <https://www.tatsachenueber-deutschland.de/ua> (дата звернення 1.11.2020)

63. Die Bild. [Электроний ресурс] <http://www.bild.de/ratgeber/2015/jugendlicher/voting-jugendwort-des-jahres-2015-top-30-begriffe-41891482.bild.html> (дата звернення: 06.11.2020).
64. Fokus. [Электроний ресурс] <https://www.focus.de/politik/ausland/usa-schoene-neue-welt-aid-196328.html> (дата звернення: 5.11.2020)
65. Sprachdienst [Электроний ресурс] <https://www.sprachdienst.de> (дата звернення 12.11.2020)
66. Steffens D. Deutsch-russisches Neologismenwörterbuch. Neuer Wortschatz im Deutschen 1991–2010 [= Немецко-русский словарь неологизмов. Новая лексика в немецком языке 1991-2010] / D. Steffens, O. Nikitina. – 2 Bde. – Mannheim: Institut für Deutsche Sprache, 2016. – 598 S.
67. Schippan T. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / T. Schippan. – Tübingen: Niemeyer, 2012. – 310 S.
68. Teubert W. Neologie und Korpus // Neologie und Korpus (Studien zur deutschen Sprachen. Bd. 11); hrsg. von W. Teubert. – Tübingen: Günter Narr Verlag, 2018. – 170 S.
69. Wikipedia. [Электроний ресурс] <http://ru.wikipedia.org> (дата звернення 3.11.2020)